Ч. 163 (14.706). Львів, середа 28. липня 1937 Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Бої на вулицях Пекіну.

СУТИЧКИ.

У західній частині Пекіну китайці обкидали гранатами 3 вантажні самоходи, якими їхали японські вояки, 20 вояків згинуло.

100 японських вояків зі скорострілами і гарматами зібралося коло західної брами Пекіну і не хотять відступити, не зважаючи на домагання китайської сторони. Мабуть дійде до бою. Здається, що

японці почнуть рішучі військові операції.

ДАЛЬШІ БОЇ.

Вчора пополудні заняли японські війська укріплені позиції при західній брамі Пекіну і звернули гармати та скоростріли в напрямі міста. Те саме сталося і в Тієнтсіні. Вечором відкрили японці незвичайно сильний вогонь з гармат і скорострілів, обстрілюючи західну браму Пекіну.

ВОЄННИЙ СТАН У ПЕКІНІ.

Як подає Райтер, у Пекіні оголосили виїмковий стан. Вечором японці намагалися заняти двірець — дійшло до завзятих боїв.

ЯПОНСЬКИЙ УЛЬТИМАТ.

Начальний вожд японських збройних сил у Півн. Китаю, ген. Катсукі, вислав до китайського генерала Сунчеюана ультімат, в якому зазначив, що не вірить у те, що китайці щиро виконають поодинокі договори. Катсукі домагається, щоби китайці відкликали до сьогодні 37. дивізію з Люку-Чіян і Пантошан до Чіян-Сін-Тієн, а решту гарнізону з Пекіну до середи на правий беріг ріки Юнтінго. Коли цього не виконають, японські війська застерігають собі повну свободу ділання.

ЧИ СУНЧЕЮАН ПРИЙМЕ УЛЬТИМАТ?

Китайські півурядові кола не припускають, щоби ґен. Сунчеюан приняв японський ультимат. Нанкін рішений за всяку ціну затримати владу над Північним Китаєм, тому він негайно поможе ґен. Сунчеюанові своїми 10-ти дивізіями, що мають 100.000 багнетів і стоять у південній частині провінції Гопеї.

Ґен. Сунчеюан правдоподібно відкине ультимат. Він не виречеться права тримати китайські війська коло Пекіну.

ЯПОНЦІ НЕ ВІРЯТЬ, ЩОБИ ДІЙШЛО ДО МИРА.

Японські урядові особи не вірять, щоби конфлікт покінчився мирно, мовляв: навіть якщо ґен. Сунчеюан виповнить вимоги японського ультимату, залишиться ще питання присутности китайських військ у провінції Гопей, а це вимагатиме евентуальної японської акції.

Перемоги національних військ.

Національні радіостанції повідомляють, що національні війська перемогли червоних під Брунете, наражуючи їх на великі втрати. За вчорашній день посунулися вони помітно вперед. На фронті Теруель проломали національні війська остаточно спротив червоних і здобули 10 місцевостей. Червоні впровадили в бій нові частини й поєзи, та їм не пощастило стримати похід 5. корпусу, що вчора найшовся в 50-кільометровій віддалі від місця виходу; місто Куенка загрожене. Втрати червоних сягають половини всіх сил, що воюють на тому відтинку. Брунетте і дальше є осередком боїв. Червоні за всяку ціну намагалися відбити оте важне становище.

Авас подає, що на відтинку Альбаррасін (арагонський тронт) національні війська систематично йдуть вперед.

ВТРАТИ.

Ґенеральний штаб червоної армії обраховує, що національні війська втратили підчас офензиви на захід від Мадриду 25.000 вояків.

ЧЕРВОНІ БЮТЬСЯ МІЖ СОБОЮ.

150 міліціонерів під командою московського старшини Страковського, заволоділо воєнною пристанню й прибережними батеріями у Картахені. Командант пристані, еспанець, відмовився признати владу Страковського, тому дійшло до бою. Москалі роблять великий натиск на міністерство війни у Валенсії, щоб відкликало команданта пристані в Картахені.

НОВА НЕВДАЧА КОМІТЕТУ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ.

Вчора відбулося засідання комітету неінтервенції. Після чотирогодинної бурхливої дискусії покінчилося воно так, що Англія відкликала свій квестіонар.

Японська закордонна політика.

ЕКСПОЗЕ МІН. ГІРОТИ.

Японський міністр закордонних справ Гірота виголосив у парляменті експозе на тему закордонної політики Японії.

Єдиною ціллю японської народньої політики — заявив він — це змагання утривалити правдивий мир. Японська політика в східній Азії хоче реалізувати свої цілі співпрацею з Манджурією та Китаєм і боротьбою проти комуністичної інвазії на Сході. Японська політика мирна, японський уряд має надію, що Китай зрозуміє й оцінить якслід її напрямні. Постійно зростаючі протияпонські настрої довели до інциденту в Люкушіно. Японський уряд буде старатися полагодити цей інцидент мирним шляхом. Гірота висловив надію, що китайська влада докладно виконає постанови порозуміння з 11. ц. м., але японський уряд готовий на всякі евентуальности. Кінець теперішнього конфлікту залежить у цілості від Китаю.

Опісля мін. Гірота згадав про інцидент зі Совітами на Амурі, що його полагодили мирним шляхом. Все таки японський уряд поважно занепокоєний станом річей на манджурсько-совітському кордоні, де доходить так часто до сутичок. Передусім необхідно запобігти граничним спорам — під тим оглядом велику ролю можуть відіграти граничні демаркаційні комісії. Поза цим не байдуже для уряду, чи японські рибалки на півн. водах і гірники, що експльоатують нафту й вуголь на північному Сахаліні, мають можливість вести свої підприємства. Японія не толерувалаб загрози для тих підприємств, істнування яких оперте на договорах. Між Японією й Совітами є ціла низка нерозвязаних питань; японський уряд зробить усе, що буде в його силі, щоб їх поладнати.

Взаємини Японії з Англією оперті на традиційній приязні. Японсько-американські відносини розвиваються в атмосфері приязни й доброї волі. Велике значіння під тим оглядом мала гостина японської господарської місії у Злучених Державах.

Минулого року Японія заключила з Німеччиною протикомуністичний союз, що його почали успішно здійснювати.

Галицький Піємонт у декламації і дійсности.

Львів, 27. липня 1937.

Цим разом не маємо на увазі галицької дійсности в розумінні нашого стану посідання та реальних умовин життя і праці. Не хочемо бідкати на зовнішні, незалежні від нас обставини, на національну політику влади, на „нормалізацію" в її правдивому дзеркалі з 1937 року, а не в дзеркалі ріжних декларацій з 1935 року. „Піємонт", як твердиня національно-політичних та культурно-господарських здобутків, що проміюювалиб на всі інші українські етнічні землі і були для них доосередковим центром, — у нинішньому вигляді представляється сумно і прикро. Говорити теж нині про галицький піємонт, як центр українського державництва, — цілком гумористично. Взагалі добре булоб про той піємонт більше мовчати та не зраджуватись, що ті, які про нього декламують, — дуже слабо орієнтуються у всесвітній історії та зокрема в історії визвольної боротьби Італії.

Зате хочемо сьогодні звернути увагу на поведінку наших галицьких установ і окремих патріотів, що творять разом т. зв. зорганізоване громадянство, ту поведінку, що справді моглаб відіграти велику ролю у цементуванні одностайного українського національного колективу, незалежно від державних кордонів. Моглаб відіграти, але не грає — саме тому, що та поведінка не є така, якою повинна бути. Ніде правди діти: будучи обективними та льояльними навіть супроти своїх противників, мусимо признати чималу правду редакторові „Волинського Слова", який недавно дорікав галичанам, що вони відштовхують своїх земляків зпоза Галичини — зарозумілістю. Нема сумніву, що галицька зарозумілість, це наш найперший товар на експорт. Зате далеко позаду цього стоїть справжня робота над підтримуванням річевого звязку з українськими землями зпоза Галичини.

Про Волинь казалось у нас вже чимало разів: праця галичан над валенням сокальського кордону не стоїть у ніякій пропорції з галицькими претенсіями до волиняків, що вони той кордон штучно підтримують. Очевидно, треба з найбільшим обуренням пятнувати всякі українські прояви „реґіонального" сепаратизму, такі прояви, які йдуть може по лінії актуальної адміністраційної політики, але не покриваються з добре зрозумілим і ясним українським національним інтересом. Однак не в цьому річ, що робить хтось інший, — річ у тому, що робимо ми, галичани, наші галицькі установи та всі за наш галицький колектив морально відповідальні чинники. І тут саме стверджуємо величезне відхилення „ножиць" — між нашою зарозумілістю і претенсіями мати опінію в усіх українців-негаличан „піємонтом" та між нашою справжньою турботою бути ним для негаличан. Чи може РСУК мати своїх членів, кооперативні станиці, поза галицькими воєвідствами, це від нас не залежить. Не залежить від Просвіти і Рідної Школи, чи вони можуть на північно-західних землях розвива-

тись так, як — з бідою — розвиваються у Східній Галичині. Але це вже таки від українських послів залежить, щоб частіше заїзджати туди й переводити сходини та збірати інформації, від українських галицьких політичних партій залежить, щоб цікавитись організаційними можливостями на тих землях та не спускатись на дно у вию́зіді виборчого компромісу, що виключив Волинь і Полісся зпід „сфери впливів" галичан; від українських газет залежить мати відтіль добрих дописувачів; від галицьких інтелігентів залежить підтримувати листовні персональні звязки з тамошніми діячами; від галицьких літників залежить, щоб літом виїзджали й поза межі трьох східно-галицьких воєвідств на відпочинок та знайомитись з тамошніми незнаними досі рідними околицями.

На цю останню обставину звернули ми недавно увагу в одній замітці у рубриці „З наших живців і літнищ": це справді характеристичне явище, що наші люди зовсім не беруть під увагу істнування не то нашого Полісся з його романтичними ріками й озерами, але навіть нашої чудової Лемківщини з її горами і ріками, вимріяний терен відпочинку. Витворилось таке парадоксальне явище, що сьогодні мабуть є більше поляків з Познанщини чи Поморя, які знають Полісся і Лемківщину з щорічних вакацій, ніж українців із Східної Галичини. І не національна чи адміністраційна політика стоїть на перешкоді такому пізнанні, таким безпосереднім звязкам: винуватий тут тільки той мур, який істнує у наших власних душах, винувате те почуття галицького сепаратизму, якого ми ще не перебороли у собі, не вважаючи на свідомість і почуття національної спільноти з народом, що живе на Холмщині, Волині, Поліссі, Лемківщині, Буковині чи Закарпатті.

Закарпаття — це одрема сторінка тої самої справи. Закарпатським відносинам українська галицька преса присвячує чимало місця. Маємо там своїх дописувачів, користаємо з тамошньої української преси, непогано вже орієнтуємось не тільки в історії тієї країни, але й нинішніх тамошніх відносинах. Радіємо успіхами наших закарпатських земляків, динамікою молодого українського відродженецького руху на Закарпатті, ремствуємо на чеську протекцію москалям і москвофілам, що експериментують на живому тілі тамошнього українського народу і маємо тверду віру та надію, що український національний рух на Закарпатті переможе москвофільство і чехізаційні та словакізаційні експерименти і мадяронство і „третій напрямок" малограмотної частини духовенства і всякі посторонні інтриги, що так чудово проявились були у відомій афері субвенцій для п. Фенцика. Але що конкретно робить українське громадянство для закарпатських земляків, щоб їх у їхніх емансипаційних змаганнях підтримати, — поза декляративним становищем української галицької преси?!

Ось клясичний зразок: у Мукачеві відбулось недавно відкриття етнографічного музею. Етнографічне Товариство Підкарпатської Руси повідомило про це заздалегідь ріжні галицькі установи. На те мукачівське свято наспіли привітні листи й телеграми від preріжних закарпатських, українських і чеських установ і організацій, були привіти з Праги, — не було буквально ні одного листа чи телеграми з привітом з Галичини! Пишуть нам про це наші закарпатські земляки з великим жалем — і мають повну слушність бути розжаленими!

Наші люди тут не здають собі справи, що саме в періоді такого національного ренесансу, як на Закарпатті, чи таких важких обставин, як на Поліссі, кожний лист, кожний привіт, кожний прояв безпосереднього зацікавлення „братів галичан" — це велика для тих наших земляків моральна підтримка. Це вже не тільки плятонічний вияв симпатії, але це той духовий звязок, що належить до найпримітивніших і найбільш необхідних „імпондерабіліїв" одностайности нації. Не знаємо, скільки привітів з Галичини наспіло на останній закарпатський конгрес учительства, скільки листів дістає тамошнє українське громадянство з моральною підтримкою у його теперішн. палкій боротьбі за права української мови у школі. Але напевне тих листів і заяв далеко менше, ніж треба, щоб їх було. В абсурдній ситуації, коли — буває — в цілому потязі, що переходить чесько-польську границю у Лавочному, їде один-одинокий пасажир (кілька днів тому був саме такий випадок: той одинокий пасажир прийшов до нашої Редакції похвалитися, як то для нього істнує міжнародня залізнича комунікація!), у таких відносинах, коли українському письменникові в Ужгороді неможливо дістати візи на один вечір у Львові (справа участи В. Бірчака у „Вечорі Української Музи"), а зі Львова легше дістатись до Америки, ніж до Ужгороду, — єдине, що можна вдіяти, це листи, привіти, поради, інформаційні звязки. Чи це дійсно завдає стільки праці, щоб цього не пильнувати?!

Ік.

Релігійний конфлікт в Югославії.

Не сповнилися твердження позитивістів минулого століття, мовляв: релігія вже відіграла свою історичну ролю, її вплив на суспільнополітичне життя покінчився. Вийшло навпаки: у XX. столітті релігія є настільки поважним чинником, що на наших очах ідуть релігійні війни, яких Европа не тямить від доби реформації.

З одного боку ми є свідками завзятих змагань християнства з марксівським воюючим атеїзмом. Еспанська громадянська війна — це зовсім отверта круціята католицької національної Еспанії проти большевицького безбожництва, що зробило десант на західному березі Середземного Моря. Також в інших краях ідуть події, що нагадують часи перших християн. Християни, зокрема католики, завзято бороняться проти переслідувань з боку урядів, яких провідною ідеєю є або марксизм або права доктрина расового цезаропапізму.

Побіч тієї засадничої віроісповідної боротьби, боротьби релігії з безбожництвом, стрічаємо нині часто боротьбу за компетенцію між церквою і державною владою, засадничо прихильною для релігії. Ледви покінчився „вавельський конфлікт", що розгорівся був до великих розмірів на несуттєвому, чисто престіжевому підложжі та на закулісових махінаціях русофільської ендеції, як преса наднесла вістку про подібне, хоча куди гріівніше заогнення в Югославії. Конфлікт між югославянським урядом і православною церквою настільки глибокий, що такт і холодна кров не вистарчає, щоб його зліквідувати: православна церква кидає всі атути в обороні свого упривілеєного становища, уряд твердо боронить свого престіжу і своєї засадничої політики.

На теперішній релігійний роздор наразила Югославію політика теперішнього премієра Стоядіновича, що змагає до... консолідації держави. Щоби зрозуміти цей позірний парадокс, треба пригадати стан, в який попала була Югславія і з якого Стоядінович намагається її вивести.

Як відомо, в цій державі, що повстала як добровільна унія трьох південно-словянських народів, узяли верх серби, які не лише замінили триєдине королівство сербів, хорватів і словінців на унітарну Югославію, але й намагались силоміць стопити три окремі нації в нову югославянську. Ця політика по лінії „не было, нет і бить не может" послуговувалася методами, запозиченими від традиційної покровительки Сербії — Росії. Зрештою серби зіндивідуалізували царські методи, збагачуючи їх балканським „льокальним кольоритом", що полягає головно на ширшому застосуванні револьвера й кінджала. Югославія здобула чи не перше місце між державами, що змагають до екстермінації національних меншин. Гнет викликував реакцію у формі конспірації та терору, якого головним актом було убивство короля Олександра.

Стоядінович рішив зліквідувати цей стан перманентної внутрішньої війни, тому він увійшов у порозуміння з політичними колами найбільшої і найбільше невдоволеної з меншин — хорватської. Одною з площин зближення мало бути урегульовання взаємин з католицькою церквою. Серед населення Югославії католики становлять майже 40 проц. (39.4 проц. римо католиків і 0.3 проц. греко-католиків), православні 46.4 проц. Коли йде про меншини, то македонці, чорногорці й альбанці належать до православних, частинно до мусулманів — зате два найкультурніші народи Югославії: хорвати і словінці є католиками.

Заключуючи конкордат, білгородський уряд ослабив становище хорватського сепаратизму (словінці, загрожені у першу чергу денаціоналізуючою політикою Італії, назагал льояльні супроти Югославії, трактуючи її як менше лихо). З одного боку поміркована частина народу втратила одну з важних причин невдоволення, з другого боку на основі конкордату уряд дістав вплив на обсаду єпископств і парохій, крім того єпископи присягатимуть на вірність королеві й державі, зобовязуються не толерувати ніякої протидержавної акції. Таким чином католицьке духовенство, з якого вийшов не один завзятий хорватський сепаратист, може стати одним з філярів югославянської єдности.

Очевидно, що за такі уступки треба було платити. Югославія зрівнала католицьку церкву з православною в ділянці подружного права і забезпечила католицькій церкві володіння церковними добрами навіть на випадок, якби всі парохіяни змінили віроісповідання.

Православна ієрархія рішила за всяку ціну зберегти своє пануюче становище, тому коли програла на парляментарній арені (уряд зібрав досить велику парляментарну більшість, щоби переформувати ратифікацію конкордату), розвинула широко закроєну диверсію проти уряду. Під впливом духовенства православні урядили в Білгороді та на провінції бурхливі демонстрації, що довели до проливу крови; рівночасно патріярх кинув клятву на православних членів уряду, що довели до конкордату. Саме у розгарі конфлікту помер патріярх, що довело до нових ускладнень: синод православної церкви не дозволив поховати небіжчика на державний кошт, а що важніше: члени уряду — як викляті — не можуть голосувати при виборі нового патріярха. Тому годі припускати, щоб цей вибір пішов по лінії бажань уряду.

Покищо уряд переміг — парлямент ратифікував конкордат; але з огляду на положення в краю це Пиррова перемога. Премієр навіть боїться в теперішній атмосфері предкладати справу ратифікації сенатові.

Закордон з увагою слідкує за цим незвичайним конфліктом, в якому духовна влада перейшла до сміливої офензиви і безпосередно інґеруючи у справи володіння краєм, і караючи членів уряду за акти, яких вони доконали як державна влада, з того огляду югославянські події ріжняться від усіх інших сучасних релігійних конфліктів, у яких церква обмежується до оборони. Вони нагадують середньовічні змагання між папами і римсько-німецькими цісарями, які покінчилися символічною Каноссою.

Чи на подібний шлях не увійшов і югославянський конфлікт?

(гал.)

Закон про рівноправність у практиці.

Останні вибори до самоуправних установ у рудецькому повіті (1935. р.) пройшли під знаком українсько-польського порозуміння, на підставі умовленого ключа та обосторонних зобовязань шанувати рівноправність обох націй. На підставі цього порозуміння волосна рада в Комарні на внесок радного пос. Тершаківця приняла рішення, що згідно з обовязуючим мовним законом із 1924. р. в українських і мішаних громадах мають бути двомовні написи та оголошення.

Одначе ця рівноправність тревала всього 4 дні. Рудецький староста п. Сарнецький припинив це рішення „аж до часу вияснення і унормовання пшез воєводен". Заохочені тим радні поляки скликали надзвичайне засідання волосної ради і двома третинами своєї більшости унезажнили попереднє рішення.

Проти цього нереґуляміновото рішення радний пос. Тершаковець вніс протест до повітового виділу в Рудках, який по двох роках зніс з формальних причин рішення волосної ради. Дня 14. ц. м. справа рівноправности обох мов була знову предметом наради волосної ради в Комарні. І цим разом голосами 14 поляків проти 7 українців уневажнено першу ухвалу в справі двомовних написів і оголошень. Тоді українські радні зголосили устами пос. Тершаківця знову протест і заявили, що з поведення польських радних витягнуть у свій час і на відповідному місці консеквенції.

Так польське населення розуміє обовязуючий закон про рівноправність.

Алькоголь і тютюн спинюють умовий розвиток людини.

Моя подорож довкола землі в одному дні

або що я бачив на паризькій світовій виставі.

(Продовження.)

IX.
НА ЛЕБЕДИНОМУ ОСТРОВІ
оглядаємо заморську Францію.

А.
Левант.

Ми приплили маленьким виставовим корабликом до держав Леванту, що є під французьким протекторатом. Ці держави, як і ціла заморська Франція розкинули свої будівлі на Лебединому острові посередині ріки Сени, що розділяє цілу виставу на дві частини.

У „суках" (хатинах левантійських туземців) майстри близького Сходу виконують різного роду ремесла: золотництво, ткацтво, торбинкарство і т. д. Від найдавніших часів славилися вони своїм мистецтвом. Вже у фенікійській періоді були вони найкращими майстрами скляних виробів, а дивани із Алепу, чи дамаскенська зброя мають світову славу. В казках із „Тисяч і одної ночі" є багато описів із побутового життя тих народів, а тут на виставі гарно уложений музей їхнього старинного, середневічного і сучасного мистецтва дає нам наче ключ зрозуміння і передсмак тієї високої сирійської і лібанської культури.

Б
У ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.
1. Альжирія.

Їзда на верблюді є для европейського подорожника немалою сензацією: маємо враження, сидячи на сідлі тієї горбатої тварини, що колихаємось в човні на неспокійній воді. Арабські провідники ведуть верблюда за узду і він приклякає, як віздимо в Альжирію на подвіря Каравансерая (місце постою каравани). Ми між туземцями, які під шатрами безжурно сидять, або і дрібку працюють та запрошують нас купувати перстінчики, нашийники, чи дивани. Мій товариш К. вибирає зараз один перстінчик для своєї майбутньої судженої, як каже, „на резерву" — після чого входимо у вузеньку альжирську вуличку, де по обох її боках ремісники-араби працюють у своїх варстатах: вони ткачі або золотники. Але нас очікує ще одна несподіванка: ми вступаємо у величаву білу палату альжирського багатиря, вона збудована в берберському стилі із XVIII. століття: посередині палати велике подвіря зі стовпами, прегарні фрески на стінах, мозаїка, дивани, меблі, розкішні свічники у світлицях дають вам насолоду східної пишности і багацтва.

2. Марокко.
Стрічаємо султана і його чорну гвардію.

Ми, як кажуть у нас на Україні, в чипку народилися: тарабанять бубни, чорна султанська гвардія в ясно червоних убраннях випружується і презентує зброю: цілий ряд авт заїздить на подвіря марокканських павільонів. Його султанська величність, номінальний володар Марокка ласкаво всміхається до нас, а на його зустріч виходить і низенько кланяється дійсний володар Марокка, французький генерал-губернатор Ногес, ученик покійного маршала Ліоте, що здобув для Франції цей кольоніяльний клейнод. Його султанська величність оглядає павільони, побіч неї осьмилітній наслідник престолу і його ще молодший братчик. Прегарні мароканські дереворити манять наші очі, а здалека із арабської каварні доходить до наших вух зойкливий і тужливий арабський спів

3. У Тунісі.

Ми ввійшли в туніське село, їдемо від пристані крутою вуличкою, що пнеться вгору, а в низьких домах бачимо крізь отворені вікна туніських майстрів: знову золото і срібло, пишні дивани, вази і посудини, пантофельки і т. д.

Франція забажала представити на паризькій виставі працю заморських ремісників-артистів. По штучних вулицях тих північно-африканських місцевостей на виставі вештається із великою флегмою багато тубільчого арабського населення у білих одягах, а почесну сторожу виконують кольоніяльні колірові війська. Які гарні і пестрі в них уніформи, а чим темніше обличчя вояка, тим більше якихось бляшаних ордерів на його грудях.

Але ми втомились уже і сідаємо в арабській каварні на низеньких, мягких табуретах і пємо густу, чорну каву в тіні величавої пальми.

X.
ПІД „ТОТЕМОМ".
Рівникова французька Африка.

Жахливий жар паризького липневого дня дає нам змогу відчувати бодай передсмак підсоння рівникових кольоній Франції. Високий триобличний тотем із заклятими фетишами стоїть посередині села червоно-глинястих хат Габона, Середнього Конга, Убаґі-Харі і Чаду. Блискучо-чорні лиця жінок, мужчин і дітей тубільців цікаво глядять на нас білих гостей. Мужчини виробляють предмети із заліза, міди, слоневої кости і дерева. Маленька дівчинка негритянка прибігає до нас і просить кілька су (дрібні французькі гроші).

Небезпечний фотограф та інтервенція білого полісмена.

Наш співтовариш подорожі і водночас наш надворний фотограф Олько К. паде тоді жертвою своєї фотографічної пристрасти. Він робить знимку з цієї маленької негритянки, а її мама і батько накидуються на нього, кричучи якимсь несамовитим жаргоном. Енергічна мама хапає за фотографічний апарат Олька, а батько термосить його за плечі.

І в тім моменті ми зрозуміли солідарність білої раси у чорних краях. Французький полісмен рішучим рухом гумової палочки визволює нашого приятеля з залізних обіймів розюшеної чорної родини і радить нам для святого спокою дати неграм кілька франків. Раз те сталося, чорні обличчя випогоджуються, а ми тоді ще й оглядаємо їхню хату-колибу, покриту бамбусовою тростиною, де вони живуть підчас цілого тривання світової вистави.

XI
У західній французькій Африці.

Павільон західно-французької Африки є відтворенням москеї (храму) Джінґаребер у Томбукту з великою банею високою на 30 метрів. В середині павільону є музей із гарною збіркою виробів тих примітивних племен. Ми захоплені золотницькими прикрасами сенагальців та суданськими дереворитами, а гарна панорама ловів на льви і тигри напевне захопилаб членів нашого ТУР-у

XII.
На Антильських островах.
Гваделюпа.

Цей розмірно невеликий острів малих французьких Антиль відкрив Колюмб 1493. р. А европейцям засмакувала тамошня кава, какао та тростиновий цукор. Довгий час боролися за той острів англійці і французи, аж вкінці від 1816. р. опанувала його Франція. Величава панорама запрошує туристів звиджувати цей гарний край, але ми тут довго не забаримося, бо

Їдемо до Мартиніки.

Мартиніківянки, бодай ці на виставі, є неабиякі красуні. Вони креольки, ніжні хоч високі і більше своїми чорними очима, ніж запахом руму приманюють нас до себе.

Населення того краю любується в риболовстві, бо багато сіток заложили у Сену, а штучний краєвид велить вам забути, що ми у Парижі. Знаменито теж представлена у павільоні ця жахлива вульканічна катастрофа, що знищила на Мартиніці 1902. р. місто Сен-Пієр. Мартиніка є у французькому володінні вже поверх 300 років, а ми читаємо давні рапорти, які писали кардиналові Рішеліє перші французькі кольоністи.

Мадагаскар.

Ось перед нами дім багача із Мадагаскару. Меблі у великій світлиці є точною копією із королівської палати у Тананаріві — пояснюють господарі. Гарненька діточа кімнатка є зараз побіч головної кімнати. А що мальгаєць заможний і бажає нас угостити якнайкраще, то ще і замовив для нас співаків і музику.. Повно барабарів і вереску, аж вуха болять, але щож робити: ми в гостині, отже все нам подобається.

XIII.
На індійському морі.

Реіюніонський острів є у французьких руках від 1642. р. А що ми в країні креольців, тому вдоволені сідаємо у вигідні фотелі, а нам співають і цвірінькають реіюнські пташки, а у басейнах плавають рибки того краю. У тім павільоні є теж бібліотека творів авторів, які народилися в реіюнському острові, а павільон є під сильним впливом французької архітектури XVI. і XVII. століття.

XV.
Павільон французьких Індій.

Два великі слоні заступають нам вхід, над яким розпростертий бальдахим, сам спертий на дванацятьох, високих на кільканацять метрів, стовпах. Туди й приходили до музею, в якому багато репродукцій в бронзі релігійних гіндуських стовпиків, величаві дорогі самоцвіти та пишні дивани.

XV.
Індокитай.

На вуличках виставового Сайгону порозкладали свої варстати індокитайські ремісники. Всі вони пристійні, о ясно-бронзових гарних лицях. Величаві праці із золотництва, чи скромніші, бо з дерева, але з неменшим смаком виконувані предмети чи окраси захоплюють глядачів. По середині того індокитайського міста стоїть пагода — декоратив, — виконана в стилі храму з Ангкори.

Індокитайські павільони віддеркляють велич і багацтво індо-китайської культури, а ми переходимо крутими вуличками цього далекосхідного міста і з жалем кидаємо Індокитай, входячи на поміст кораблика, яким опливаємо ще раз Лебединий острів, себто французьку кольоніяльну імперію, і нашу подорож спрямовуємо тепер в Австралію.

Юрій Студинський
(Далі буде.)

Хто звеличує лемківську апостольську адміністрацію?

Три роки з чубом минуло від часу, коли римський Папа вислав до Галичини свого апостольського візитатора, монаха о. Івана Гудечка, родом чеха, щоб він обїздив цілу Галичину, приглянувся, як живуть та яку діяльність проявляють греко-католики враз зі своїми духовними властями на терені Галичини, та потім точно повідомив про все Ватикан. Вислід цієї візити нас не цікавить. Зате у міжчасі виявилось багато справ, які характеризують та наявно виказують кому найбільше — не беремо під увагу засадничих чинників — залежало на тому, щоб у Лемківщині створити т. зв. апостольську адміністрацію. Хочемо тут сказати кілька слів про здогадні причини, про здогадну потребу або конечність креування такої апост. адміністрації — якраз на терені Лемківщини: мовляв, цього вимагає добро католицької Церкви та її вірних, бо треба привернути до католицизму назад бодай частину тих, що піддались православній пропаганді.

По повороті о. Івана Гудечка до Риму якийсь час не було здекларованого кандидата на апост. адміністратора Лемківщини. Пропонований військовий капелян, о. д-р Микола Нагорянський з Варшави зрікся почести окремого гр.-кат. єпископа для Лемківщини, у місяці квітні 1934 р. Хто поставив його на кандидата, теж усім відомо, але це не належить до нашої теми. Важніша річ, хто взагалі всіми силами пер, щоби бодай хвилево відірвати Лемківщину від її правної зверхньої церковної власти?

Перша група, яка всіх зусиль зужила, щоб перевести цю справу, це т. зв. галицькі „старорусини", москвофіли, що получились [illegible] з доморослими явними безбожниками, колишніми сельробівцями чи то комунарами. До таких активних сподвижників [illegible] належать: Степан Макух (засуджений за комуну на 8 літ тюрми), Людвик Кукіз (б. тайний агент), Музичка (б. урядовець „Бескиду" в Сяноці й колишній стовп сельроб. партії у Сяніччині), дальше: інж. В. Дуркот (сидить у Березі, як запідозрілий у комуністичній діяльности), Антін Скрабут (сидить у Ряшеві в тюрмі за комунарську пропаганду) та москвофільські духовники (нпр. з Дошна коло Риманова Здрою). Туди й належить з самого Коросна адвокат д-р Возняк та його гвардія з Чорнорік, Тилявої, Мисцової, Дошниці; далі „настоящії велікороссі" з Криниці, на чолі з ославленим Трохановським, Гнатишаком, Сьокалом і меншими „лемко-союзниками" під егідою львівської РСО. У Львові знову, як відомо, діячі РСО йдуть рука в руку з православними, або й католиками, але явними симпатиками православія. До них належить:

Володимир Вахнянин, котрий брав участь на схизматицькому вічі в Тилявій за переходом на православія та приймав православного вицього достойника в Тилявій; Йосиф Секержинський, який є „чорним духом" теперішньої ап. адміністрації та про якого чимало знає збанкротоване Т-во „Бескид" у Сяноці; В. Венгринович, відомий „защитник" з Костаровець біля Сянока, який голосно в церкві проповідує „єдінство русскаво народа"; Р. Прислопський, ріжні Хиляки, Дуркоти, котрі — хоч гр.-кат. духовники — йдуть в одному ряді з тими, для яких православія і русицизм є тотожніми поняттями.

Друга група, що перла до креування ап. адміністрації, це польські духовники з о. Урбаном з „Орієнсу", який безупинно підтримує політику ап. адміністрації. Живуть ще свідки, які одної неділі в тилявській церкві почули з уст тодішнього свого „душпастиря" такі слова: „Вистерігайтесь українців, бо одного разу помер українець та коли його душа помандрувала до пекла, (!!) тоді всі чорти зі страху перед ним повтікали. Тому православні христіяни, кайтеся з тяжкого гріху, якщо ви говорите з українцями, в дім свій їх уводите, або воду пете з тої криниці, що українці!" (Автентичне!)

Духовники, які такі речі казали, не були виражені на кари. Зате наражувались ті, що проти таких проповідей виступали. Десять суспенз впродовж одного року на невеличкому терені Лемківщини, сотні наган, безліч погроз, шикан, доносів — оце образ церковних відносин ап. адміністрації на Лемківщині.

Найвищий час, щоб усе зорганізоване українське громадянство та все українське гр.-кат. духовенство стануло в обороні гр.-кат. духовників і гр.-кат. вірних на Лемківщині!

Ч—н.

За 300 зол. дістав громадську приналежність.

Пишуть нам із Комарнянщини:

На засіданні волосної ради в Комарні 14. ц. м. розглядано справу приналежности, що за неї просили два громадяни: один із села Рімна, урядовець повітового виділу в Рудках, і один кольоніст із Поріча Задвірного, оба поляки. Волосна рада в Комарні складається у двох третинах з поляків, решта радних українці. В першому випадку справу полагоджено одноголосно прихильно. Щодо другого кандидата, кольоніста Т. Шиделка, проти якого заявилась громадська рада Поріча Задвірного, поставились негативно всі радні українці виходячи із заложення, що ані потреба цього не вимагає, бо Шиделко має власну землю і вже 15 літ живе без цієї приналежности і добре йому з тим, ані місцева громадська рада цього собі не бажає (не хоче, щоби користав з громадського майна, яке досить велике). Що більше, сама форма прохання не відповідала повазі ради, бо Шиделко на випадок прихильного вирішення обіцяв 300 зол. на будову костела в Хлопах, отже просто — купував собі приналежність. Не зважаючи на всі ті арґументи і на спротив радних українців, волосна рада всіми польськими голосами надала за винагородою 300 зол. приналежність кольоністові Т. Шиделкові. „Не гонорово, але здорово." Так розуміють радні свою повагу і так розуміють свої обов'язки супроти громадських інтересів.

Що на це зверхні органи? Чи така має бути користь із збірних громад (волостей)?

Член ради.

Партійне й релігійне розладдя в Товмаччині.

До чого доходить вже в Товмаччині, легко може уявити собі кожний, якщо пригадає собі недавню сумну і агіршаючу подію, коли то вельми поважний громадянин в домі другого вельми поважаного й заслуженого громадянина Товмаччини був тяжко зневажений людиною, яка одночасно вдає радикала й націоналіста та веде в повіті агітацію неперебірчивими засобами. Та остаточно не важне це, що трапилася ця жалюгідна приключка, але те, що виновник і дальше ґаздує по Товмаччині, розкладаючи її моральцо і дискредитуючи одиниці з безперечними громадянськими заслугами, за яких спиною проводить свою юдину роботу. Очевидно вспів уже придбати собі й відповід. „співробітників". У висліді загальна взаїмна політична гризня осягнула небувалої в нас гостроти. Українське громадянство Товмаччини поділилося на гуртки, які ведуть неперебірчиву боротьбу всіх проти всія.

В таких випадках моглаб церква бути тим природним лучником і „миротворцем", що обєднувалаб ріжні українські угрупування. Але до того булоб потрібно дійсних душпастирів, в цілому значінні того слова, що знають суспільно-національні відносини, що стоять близько громадянського життя, що тішаться авторитетом серед своїх парохіян. На превеликий жаль відомий „станиславівський курс" відзначується римською ексклюзивністю та односторонністю і легковаженням деяких преважних місцевих суспільно-громадянських справ. А чейже нині вже не той час, щоби серед великого поступу цього світа на всіх ділянках і великої експансивної праці наших сусідів — можна обмежитися тільки до виконування церковних чинностей та релігійних практик.

І не дивуватися, коли на такій запущеній духовній ниві люди шукають інших доріг, не все правильних, та підлягають агітації. Маємо на думці ширення євангелизму в Товмаччині, ба навіть сектярства, як реакцію проти відомого „станиславівського курсу".

Варта спитати ще: хто має вплив на українську молодь? Бож — відомо: молодь — це майбутнє нації! І тут знову йдуть неперебірчиві змагання за душу тієї молоді. Кожна партія, кожна група, ба кожний агент (український чи чужий) старається жирувати на українській сільській молоді і перетягати її на свій бік; українська інтелігентна молодь найшла прибіжище в товмацькім повітовім кружку Рідної Школи. Так щож: поза свої вузькі сходини з відчитами та імпрезами — та молодь не зуміла здобути собі потрібного впливу серед сільської молоді і творить для себе замкнене ґето. А шкода — вона повинна корисно промінювати і впливати також на „меншого брата".

Між тим з противної сторони йде жвава консолідаційна праця цілою парою, головно під прапором Товариства Школи Людової, що не тільки промінює, але й захоплює у свою орбіту також несвідому сільську, а — бувають випадки — й інтелігентну молодь. Тій посиленій експанзивній акції на „кресах всходніх" мусимо протиставити нашу сконсолідовану силу. А консолідація серед теперішнього нашого розпорошення конечна, а рахуючись з психольоґічними настроями, вона можлива у нас тепер під прапором Рідної Школи, яка, стоючи на загально національному ґрунті не встряває у політично-партійну боротьбу, а тим самим може і повинна бути теж обєднуючим всі українські сили чинником. Над тією преважною справою повинні застановитися керуючі рідношкільні чинники в Товмачі і в Станиславові.

М. К.

ЧЕРВОНІ ВТРАТИЛИ 50 ПОВЗІВ І КІЛЬКА БРИГАД.

Як повідомляє Авас, червоні намагались учора безуспішно відзискати втрачені становища під Мадридом, але національні війська відіпхнули їх і під вечір дійшли до границь Вілля нуева де ля Канада.

Обраховують, що червоні втратили вчора 50 повзів. Кілька першорядних червоних бриґад знищено або здесятковано.

———o———

Ф. АЛЯХНОВІЧ. 21

7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ.

Наприклад вязнична гра т. зв. „гребання баби", полягає на тому, що одного (жертву) кладуть на підлозі, інші бють його скрученим рушником. Гра „ровер" полягає на тому, що сплячому вкладають між пальці ніг кусники паперу і запалюють їх. Під впливом болю жертва починає відрухово виконувати ногами рухи подібні до рухів наколесника, що їде на колесі. Буває іноді, що жертву такої забави відвозять до лічниці з пораненими ногами, серед загальної веселости. Гра під назвою „вибори старости" більше складна. Один з учасників обнажує свої руки по лікті, складає їх у той спосіб, що лікті стикаються зі собою і долоні теж. Поміж зложені в такий спосіб руки втикають йому паперові звинені у трубку „льоси". Виборцям завязують по черзі очі, руки заклакають на плечі і кожний з них зближається до цього, що тримає „льоси", намагаючись зубами витягнути трубку із затиснених рук. Очевидно, за кожним разом „льос" є порожний.

Коли приходить черга на „жертву" — роля того, що тримав „льоси" між обнаженими руками скінчена; на його місце стає новий учасник гри, обнажуючи... долішню частину тіла. „Жертва" з завязаними очима, не догадуючись підступу, довго шукає устами здогадного „льосу", аж вкінці відвязують їй очі — і тоді щойно побачить, що впала жертвою злобного жарту.

Є теж багато інших забав цього роду, одначе моє перо замало придатне, щоб їх описати, не ображуючи соромливости читача. Тому волію їх промовчати.

Обєктом таких насмішок є найчастіше вязничні новики. І горе такому новикові коли попаде до келії, де більшість творять кримінальники. Мусітиме випити чашу недолі свого новіціяту до дна.

В імя правди треба зазначити, що іноді і політичні вязні т. зв. каери, також приймають участь у таких „грах".

Гумор виявляється також у своєріднім переіменуванні присуду смерти. Замісць бути засудженим на смерть — у вязничному говорі вживають вислову: поїхати на слідство до Дзержинського, або: переїхатися на місяць. У Мінську говорили: поїхати на Комарівку (ліс під Мінськом), або: дістати в дарувку 3 золотники (бо стільки важить куля наґану).

Навіть в обличчі такої великої таємниці, якою є смерть, шибеничний гумор шкірить свої спорохнявілі зуби. Гумор середньовічних чарівниць, які зі сміхом ішли на костир...

*

Раз на рік, восені приїздила на Соловки комісія з Москви, яка складалася з головачів ОГПУ, і мала завдання розглянути справи, характеристику вязнів і зменшення речинця кар.

На програму парад, якими приймали комісію, складалося також представлення в соловецькому театрі.

Літератів у нас також не бракувало. Літерати дістали замовлення написати на приняття комісії спеціяльну соловецьку ревію.

У 1928. р. виставлено на сцені соловецького театру ревію п. н. „Генеральная паверка" (Загальний звіт) пера одного з талановитих письменників вязнених у соловецькім таборі. Хоч головною темою дотепів автора було самобичування, значить представлювання в некорисним світлі своїх товаришів-вязнів (політичних), удалося авторові перепачкувати кілька куплетів, що іронічно підходили до таборових відносин.

Ось приклад:

Хароші по весне комари
Чуден від от Секірной горі.
А от разних ударних работ
Здаравеет весьолой народ.

Рефрен:

Тіх, кто награділ нас Салофками
Просім, приеждайте сюда самі.
Посідіте здесь годочкоф трі іль пять
Будете з васторгом вспомінать...[1])

Головачі з ГПУ сиділи в перших рядах і, слухаючи дотепів, трясли черевами зі сміху.

(Далі буде).

[1]) Приємні комарі весною
Пречудно від Секірною горою.
Ріжні ударні роботи і труд
Здоровлють веселий наш люд.

Рефрен:

Тих, що в нагороду нам Соловки дали,
Просимо, щоб тут до нас поприїжджали
Посидять рочків тут зо три, чи пять,
То з роскоші і відїздити не схотять.

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Обмежування закону про охорону льокаторів.

З кінцем цього року чи пак з початком 1938 року постанови закону про охорону льокаторів з дня 11. квітня 1924 р. будуть поступнево відпадати щодо найму будинків та їх частин (помешкання, льокалі і т. п.). Тому слід пригадати головніші умовини, що впливатимуть на поступневе обмеження постанов закону про охорону льокаторів.

Отже новеля з дня 14. листопада 1935 р. до закону про охорону льокаторів (що його узгіднений текст оголошено в „Деннику Законів" ч. 39 поз. 297 з 1936 р.) ввела нову постанову до ст. 2 уст. н) цього закону того змісту, що постановам закону про охорону льокаторів не підлягають **будинки та їх частини, що їх наем кінчиться по дні 31. грудня 1937 р.** Ця постанова насунула негайно безліч сумнівів. Виринуло питання, чи законові про охорону льокаторів перестають підлягати будинки та їх частини, що їх наем скінчився перед днем 31. грудня 1937 р., а новий комірник винаняв їх по дні 31. грудня 1937 р., себто з початком 1938 р. Згадану постанову (ст. 2 уст. н) закону про охорону льокаторів слід розуміти таким чином, що від 1. січня 1938 р. не можна буде винаняти помешкання чи льокалю, що підлягають постановам закону про охорону льокаторів, без огляду на те, чи наем скінчився перед чи теж по дні 31. грудня 1937 р. **Отже закон про охорону льокаторів не буде обовязувати тих наємців, які по дні 31. грудня 1937 р. змінять дотеперішне своє помешкання.**

Помешкання винанятi по дні 31. грудня 1937 р. підлягатимуть лише постановам кодексу зобовязань (ст. 370—401), що обовязують тепер у справі найму помешкань і льокалів у нових будинках. **Тому теж прийдуть важні зміни щодо висоти комірного і розвязання договору найму.**

Кодекс зобовязань вимагає, щоби при наймі помешкання на обмежений час, але довше ніж на один рік, **договір списати на письмі.** Наем нерухомостей на довше ніж 25 років і **помешкання понад 5 років є договором на необмежений час.** Списання договору найму на письмі має те значіння, що на випадок процесу суд не допустить доказу зі свідків або з переслухання сторін без згоди обох сторін (наємця і власника дому по думці ст. 110 к. з. та ст. 323 § к. ц. п.). Зате договір найму помешкання, що підлягає постановам закону про охорону льокаторів можна заключити теж устно. Далі згідно з постановами кодексу зобов. **договір найму на обмежений час кінчиться з тим часом, на який його заключено**, якщо в договорі не згадано, що на випадок мовчаливої згоди договір найму продовжується далі на такий сам обмежений або необмежений час. Перед кінцем договору на обмежений час винаймаючий може розвязати наем відступаючи від договору тому, що наемець залягає з двома сплатами комірного. Договір з найму на необмежений час може винаймаючий і наємець виповісти в речинці, означенім в договорі або звичаєм, а на випадок їх відсутности, згідно з законом та відступити від договору за загаяння двох сплат комірного як при наймі на обмежений час. Законний речинець виповідження залежить від часу, в якому платне комірне. Отже якщо комірне платне місячно, тоді договір найму можна виповісти місяць наперед при кінці календарного місяця (ст. 390 к. з.).

Закон про охорону льокаторів інакше нормує час і розвязання договору найму. Згідно з постановами цього закону договір найму можна заключити теж на обмежений або необмежений час. Одначе договір найму заключений на обмежений час — закон каже вважати заключеним на необмежений час, якщо після означеного речинця його не відновлено (ст. 3 уст. 2 закону про охорону льокаторів). Далі винаймаючий не може розвязати договору найму на основі самого виповідження, лише на основі важних причин, що їх подає ст. 11 закону про охорону льокаторів.

При наймі, що підлягає постановам кодексу зобовязань, винаймаючий може устійнити комірне в довільній висоті. За те при наймі помешкання, що підлягає постановам закону про охорону льокаторів висоту комірного для помешкань до 4-ох кімнат включно означує сам закон (т. зв. підставове комірне). Помешкання що підлягають постановам кодексу зобовязань, не мають мешканевої мораторії, що її передбачує закон про охорону льокаторів (ст. 15—17 закону про охорону льокаторів), якщо наємець залягає з комірним тому, що є безробітним і попав у страшну нужду.

Тому то всі ті наємці, які задумують змінити свої помешкання, повинні це зробити ще до кінця цього року, бо у противнім випадку їх правне положення погіршиться, якщо помешкання підлягатиме лише постановам кодексу зобовязань

м-р М. Х.

Перед новими обмеженнями

РЕМІСНИКІВ.

Недавно зголосили посли, які гуртуються при союзі ремісничих палат, законопроєкт у справі зміни зновелізованого дня 10. березня 1937 р. розпорядку президента з 7. червня 1927 р. Законопроєкт передбачує такі засадничі зміни:

Домашній промисл (халупництво), що його виключено зпід постанов промислового закону, підлягатиме тому законові, якщо в халупників працюватимуть наємні робітники. Промислова влада може заборонити похатній промисл (торговельного і ремісничого характеру) на просторі повітів або цілого воєвідства. До ремесла зачислює законопроєкт усі роди підприємств крім тих, що їх міністр промислу зачислить до фабричного.

Ремесла ділитимуться на концесіоновані, регляментовані і свобідні. До регляментованих зачисляє понад 30 професій між іншим такі, що дотепер належали до вільного промислу, впр.: зрукарство і млинарство. Одночасно багато професій законопроєкт викреслює, а саме: фотографування, шкларство, кошикарство, токарство, шапкарство, капелюшництво, мосяжництво, рукавичництво та інші. Міністр промислі і торговлі зможе змінити листу зрегляментованих професій.

Самостійне ремесло можна буде вести щойно після вписи до реєстру ремісників. У концесіонованих і зрегляментованих професіях зможуть вписатися лише ті особи, які мають ступень майстра даного ремесла. До вписання до реєстру вільних ремісників вистане зголосити про намір ведення ремесла. Молодих хлопців, які працюють в концесіонованих або зрегляментованих ремеслах, уважає закон учениками (термінаторами). В концесіонованих і зрегляментованих професіях вільно брати винагороду за науку. Навчати ремесла може лише майстер, уповажнений до того ремісничою палатою. По скінченні науки ученик (термінатор) повинен скласти іспит на помічника (челядника). Ремісникам концесіонованих і зрегляментованих професій не вільно давати праці особам, що не склали цього іспиту. Ступень майстра можна осягнути після зложення майстерського іспиту. До нього можуть бути допущені: 1) диплямовані челядники з кількалітньою практикою у своїй професії; 2) особи, які вели власний варстат в останніх трьох роках; 3) халупники, які вели власний варстат в 8-ох роках і скінчили відповідний курс та доповнили знання зі своєї професії та вкінці 4) ті особи, які перед 16. грудня 1927 р. мали право вчити термінаторів.

Ось так новий законопроєкт передбачує нові обмеження в ремеслі, бо нпр. власний варстат зможуть вести лише ті особи, які осягнули ступень майстра. Далі піддає дрібне ремесло зовсім під владу ремісничих палат і забороняє майстрам концесіонованих і зрегляментованих професій давати працю у своїх варстатах іншим робітникам крім термінаторів та челядників.

УСТІЙНЕННЯ ДОХОДУ НА ОСНОВІ ТОРГОВЕЛЬНИХ КНИГ.

Найвищий Адміністраційний Трибунал видав такий присуд у згаданій справі до ч. реєстр. 4728/34.

Неспірною у справі є обставина, що книги, про які йде, не були ведені взагалі в операційному році аж до 9. листопада і що вписи аж до того дня переведено в них масово щойно пізніше. Отже незалежно від того, чи в дні пізнішої їх ревізії (25. листопада 1932. р.) ці книги відповідали під оглядом своїх форм вимогам торговельного кодексу, слід ствердити, що з огляду на спосіб їх ведення не сповняли вони завдання торговельних книг, а саме кожночасного віддзеркалення маєткового стану купця, себто не мали характеру правильних торговельних книг. З другого боку жалоба підтримує закид відкличу, що книги творили конкретний матеріял у справі доходу податника підкреслюючи, що навіть записки повинні бути доказовим засобом. Отже слід ствердити, що дійсно, як це виходить з постійної юдикатури Трибуналу, записки повинні брати під увагу податкові власти при устійненні доходу фізичних осіб. Одначе і записки можуть бути доказом, якщо ведені так, що викликують довіря до їх докладности чи пак віродостойности. Основною умовиною такого довіря є їх часова безпосередність до господарських моментів, що є предметом записок. А що в конкретному випадку нема цієї умовини і у звязку з тим пізвана влада могла признати їх такими, що викликують довіря — то поминення книг податника і в характері записок не є нарушенням постанов закону, що на них покликується жалоба. Тому Н. А. Трибунал відкинув жалобу податника.

ЯК ВИГЛЯДАТИМЕ ЗБІЖЕВА ПОЛІТИКА?

Основні тези економічного комітету міністрів стали підставою подрібного пляну збіжевої політики. Польська преса пише, що уряд обмежить цього року вивіз усіх родів збіжжа і муки, крім ячменю. Вивіз інших ростинних продуктів не буде обмежений. Зате уряд злагідить обмеження у справі перемелювання збіжжа. З огляду на те, що посуха винищила пашу і селяни масово випродують худобу, уряд признає полекші при ввозі більшої кількости паші, головно кукурудзи.

ЗАБОРОНА ДАРУВАТИ ГРОМАДСЬКІ ГРУНТИ.

Як подає „Самопоміч" (ч. 22 з 1937), станиславівський воєвода поручив повітовим відділам засадничо відмовляти затвердження рішень громадських рад у справі безплатного позбування власних грунтів, як шкідливого для інтересів громад.

НОВИЙ ТЯГАР НА ВЛАСНИКІВ ДОМІВ.

Міністер внутрішніх справ розпорядком з 15. ц. м. (Денник Законів ч. 55 поз. 436) перекидає на власників домів кошти усунення існуючої поверхні та кошти будови нової поверхні хідників і вулиць. Ці кошти уладження може перекинути влада на власників домів у містах, виділених з повітових самоуправних союзів і в живцях, що мають характер публичної пожиточности, якщо йде про вулиці та комунікаційні площі що не призначені виключно до доїзду і доходу до сусідніх будівельних площ. У містах не виділених з повітових самоуправних союзів кошти уладження вулиць і комунікаційних площ, рівнобіжних до державних, воєвідських і повітових доріг та вулиць і площ, признаних пляном розбудови або рішенням міської ради головними комунікаційними артеріями.

Тільки освітою, культурою і вихованням здобудемо кращу долю. Не жалуймо датків на скріплення освітніх змагань.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Кактус-опунція ворогом Австралії.

Австралія — це дивний край, на якім звірята і рослини, заведені туди з інших суходолів, розвиваються до неймовірних меж. Таке було напр. з кріликами, що їх привіз один з англійських кольоністів до убогої в домашні звірята Австралії. Крілики розмножилися до нечуваних розмірів і бушують тепер по цілій Австралії міліоновими стадами, нищать та руйнують всю рільну, городничу та садову господарку цієї країни.

Подібний клопіт має Австралія з опунцією. Свого часу з Америки до Австралії спровадив якийсь аматор кактусів два роди цих рослин т. зв. Опунція інерміс і Опунція стрікта. Ці опунції стали в короткому часі „єгипетською карою" Австралії; вони розрослися в нечуваний спосіб і покрили небавом величезні простори землі. Опунція найбільше далася в знаки в австралійських державах Кінсленд і полудневій Новій Валії. В 1925 р. опунція загорнула вже около 60 міл. акрів управної колись землі і пасовиськ; щорічно загребуща рослина пожирала к. міліона акрів. Всяка боротьба з жахливим кактусом була, здавалось, безнадійна, а занята гущавиною земля безповоротно втрачена для управи.

Зайнятий опунцією простір виглядав як терен покритий густим гаєм кактусів висоти 90—150 цм. Земля, що її зайняв захланний кактус, не надавалася уже зовсім до управи, ані до годівлі звірят, бо рослина-галапас виссала з неї всі соки, не даючи змоги жити іншим рослинам.

Наука йде на рятунок.

Очевидно, що такий стан ставав чимраз більше загрозливий для життя рільничо-годівельної країни, якою є Австралія. Тому уряд і населення звернулось до природників з проханням помогти. Механічне нищення рослини-галапаса, нпр. вогнем, плугами та ін. не давало ніяких вислідів, тому треба було шукати інших, оригінальних способів. Тут природники звернули увагу на т. зв. біольогічний спосіб знищення розпаношених кактусів при помочі других рослин, чи комах, що є ворогами опунції. В 1921. р. виїхала до Америки, батьківщини опунції, експедиція Зоольогічного Інституту, щоб прослідити докладно роди опунції, можливости їх життя і їх шкідників. Ті досліди виявили, що на опунціях живе к. 145 родів комах, багато ріжних грибків та бактерій.

По 14 роках боротьби.

Вкінці по 14 роках боротьби з опунцією, а по 6 роках шукання союзників у комашному світі, австралійські природники найшли малу скромну нетлю з латинською назвою „Кактобластіс какторум", що показалася могутнім і невмолимим ворогом опунції. До Австралії спровадили коло 3 тис. яечок тієї комахи; з них в робітнях згаданого Інституту вигодували коло 3 міл. комах і розіслали до загрожених просторів. Нетлі кактобласти зааклиматизувалися в Австралії чудово. Вони кинулись до нищення опунцій в той спосіб, що складали свої яечка в мясі рослини, котра наслідком того ниділа. По девятьох роках такої „праці" згаданих комах якби за дотиком чародійної палички 25 міл. акрів управної землі, поглощеної захланною опунцією, стали знову вільні для управи збіжжя та годівлі звірят.

Найсильніша звірина.

До дуже цікавого висліду дійшов недавно один мадярський учений, що не жалував кількалітніх трудів, щоб зміряти силу поодиноких родів звірят. Вислідн його праці дуже цікаві й дають знавцям природи та любителям звірят нові погляди на таємничий звіринний світ.

Щоб змірити силу поодиноких звірят, себто найбільшу їхню працю, яку можуть виконати, вибрав учений за мірило відношення між власною вагою звірини й тягарем, який вона сама без нічиєї помочі понесе. Хтось думав би, що при тому порівнанні покажеться, що найсильнішим звірем є слон, якого в його батьківщині вживають до дуже тяжкої праці, а інші знову зачисляли б коня між найсильніших звірів. Тому справді великою несподіванкою є відкриття, що найсильнішим звірем є олінець-рогач, який при власній вазі 14 грамів понесе на далеку віддаль тягар 1580 грамів; отже 113-кратний тягар свого тіла. В порівнанні з людиною мусіла б людина, що важить 70 кг., на своїх плечах понести 8400 кг., щоб виконати працю так, як рогач. Однак виринає питання, чи мадярський учений зміряв силу всіх звірят, що живуть на світі. Коли ні, то можливо, що десь живе ще інше сотворіння, яке виконає ще більшу працю, як олінець-рогач. Мабуть найслабшим сотворінням на світі є людина — „володар цілого світа", — бо не може понести навіть тягару, який рівняється її вазі. А коли знайдеться така людина, то уважаємо її незвичайним силачем і кожний дивується її силі, а звичайному рогачеві ніхто не дивується. (Б.).

Подорож довкола світа колись і тепер.

Першу подорож довкола світа виконала експедиція португальця Магеляна в 1519—1522 р. Провідник відважної експедиції не дочекався щасливого повороту до батьківщини, бо убили його тубильці на філіпінських островах, так що експедиція доїхала домів під проводом Севастіяна де Кано. Англійські кораблі в 1586 р. дорогу довкола світа виконали вже за 25 місяців і 18 днів. Щойно за три століття в 1889 р. обїхали цілу земну кулю за 72 дні і сильно уліпшили світовий рекорд. В цім сталітті паде рекорд за рекордом в подорожі довкола світа і мрію французького утопійного повістяра Верна обїхати світ довкола за 80 днів кількакратно виконали. В 1926 р. американський журналіст потребував на цю подорож тільки 26 днів і 14 годин, а кермовик „Ґраф Цепелін" тільки 21 днів. Пять літ пізніше славні летуни Пост і Ґатті досягнули рекорду 8 днів, 15 годин і 51 мінут, а в 1933 р. Пост поліпшив свій рекорд на 7 днів і 18 годин. Щодо майбутности рекордів можна очікувати ще кращих рекордів з тим, що лети виконуватимуть у стратосфері величезною скорістю, бо рідке повітря кладе менший опір літакам. (Б.)

МЕТЕОР У МОРІ

ЗВАРИВ ЖИВЦЕМ РИБИ.

Капітан одного англійського корабля розказує незвичайну пригоду, яку він пережив ще в січні м. р. на Індійському Океані. Була год. 10-та рано. Море було спокійне, а небо осліплююче ясне, сонце зливало правдивий жар на голови моряків. Раптом — довкола корабля запанувала темрява. В цій самій хвилині зірвався вихор і загреміло. Це все тривало ледви кілька секунд. Ще моряки не вспіли прийти до себе після такої неждійної зміни в природі — коли раптом пітьму прорізав сильний блиск, як метеору — а безпосередньо після цього роздався страшний гук. Це виглядало, якби десь в поближу вибухла величезна міна. Кілька сот метрів оподаль бухнули величезні маси водної пари. Вони після кількох хвилин опали. Все успокоїлося. Сонце дальше зливало свій жар, небо було ясне, море якийсь час хвилювалося а потім успокоїлося. Було очевидно, що це впав у океан метеор. Коли корабель зблизився до цього місця — моряки спостерегли зі здуванням, що вода в тому місці була гаряча. Довкола плавали маси нежививх риб, які зварилися живцем у гарячій воді. Капітан задержався в цьому місці й переділ поміри дна. Виявилося, що дно піднеслося в цьому місці на 100 метрів.

ЯК МОЖНА ВІДВИКНУТИ ВІД КУРЕННЯ?

Віденський лікар д-р Робічек хоче відучити налогових курців від курення своєю власною методою, дуже оригінальною. Він каже, що цю методу вже випрактикував на кількох пацієнтах з успіхом. Отже він радить клієнтам, щоб завсіди, коли дістануть охоту курити, як найглибше втягнули в себе повітря, 4 секунди задержали так віддих і відтак видихнули. Цей маневр мають виконувати 5—6 разів. Після цього охота до курення відійде. Д-р Робічек свою методу підпирає тим, що при вдихненні й задержанні віддиху кров насичується вуглянним квасом так як і при куренні. Відвикнути від курення можна вже за 2 дні. Доручує ще для більшого успіху їсти спочатку суху, солену та квасну поживу. (Б.)

БОРОТЬБА З КИТОМ.

Перед кількома місяцями трапилася на Морі Мармара така незвичайна подія: З острова Прінкіо поплила на Море Мармара велика рибацька лодка на ловлю риб.

По кількох годинах ловлі ствердили рибалки, що злученим лодкам грозить небезпека затоплення, бо до сіти дісталося забагато риби. Рибаки почали тягнути сіти до лодки, щоб потім частину риб викинути знову до води. Тимчасом виявилося, що в сітях є кит, і то такий сильний, що здужав відтягнути човен 20 км. від берега.

Рибалки опинились у великій небезпеці, бо їхні зусилля втягнути сіти з китом до човна виявилися безуспішні, бо кит був куди сильніший, як рибалки. Щойно ненадійна поміч інших човнів помогли подужати кита. І так 80 рибалок стануло до боротьби з одним китом і вкінці вдалося їм обезсилити ту величезну рибу. На березі виявилося, що кит важить 3 тони, себто 3.000 кґ. ваги. Отже можна собі уявити яку велику силу мав кит, коли 80 людей не могло так легко його перемогти.

ТЕПЛОТА СОНЦЯ.

На основі точних наукових помірів показалося, що на землю допадає тільки соняшної теплоти на 1 квадр. цм. за мінуту, що можна б нагріти 1 грам води на 2 ст. Цельзія вище (1.94 ст. Ц.). Здається, що це дуже мало теплоти сонце посилає нам, але ми могли б вичислити, що ми мусіли б спалити 200 тріліонів тон вугля, щоб ми могли за один рік додавати землі цю теплоту. В дійсності на цілім світі викопується вугля всього на всього тільки 2 міліярди тон річно, значить сто міліонів разів менше. Техніки стараються використати соняшну теплоту безпосередньо для порушування двигунів, але ще ніяка проба не пощастилася. Можливо, що колись в майбутності сповниться те, що тепер неможливе і винайдуть ще „соняшні машини" (Б.)

ЯК ДАЛЕКО БАЧИТЬ СОБАКА?

Бастіян Шмід хотів довідатися пробами, як далеко бачить собака взагалі і на яку віддаль пізнає свого пана. Дослід був умовний від цього чи бачена мета була в руху, чи в спокою. Ворушну мету собака в найкращім випадку побачила на віддалі 810 м., свого пана, який рухався на віддалі 150 м., а спокійно стоячого тільки на 115 м. В найгіршім випадку собака спізнала свого пана щойно на 10 м. При пробах показалося, що вислід залежить і то сильно залежить від попереднього вивчення собаки (Б.)

—o—

ЧЕРЕШНІ Й ВИШНІ ДАРОМ.

Болгарію навістив цього року ...урожай на овочі, зокрема на вишні й черешні. Ринкові ціни такі низькі, що власники городів і садів рішили не зривати овочів і не продавати їх.

Тому шкільна влада дозволила при кінці шкільного року учням відвідувати городи і зривати собі за дозволом власників овочі. Очевидно молодь незвичайно радо скористала з цього дозволу і облекшила болгарським власникам даровий збір овочів.

—o—

ВЕСЕЛЕ.

ЗАЗДРІСТЬ.

— Слухай, Моріц, — каже пані Кон — я чула, що ти цілував підчас моєї неприсутности нашу служницю? Правда це?

— Ну, якби тобі це сказати — говорить заклопотаний Кон. — Я впав жертвою привиду.. Вона проклята одягнулась у твою суконку, черевики, взяла твою перуку, штучні зуби, пантофлі... і я думав, що це ти..:

—o—

З польської преси.

„Умова тупість і інтелектуальний примітивізм...“

Так досадно, але зате дуже вірно і правдиво схарактеризував тижневик „Зачин“ підхід до меншинних справ та писанину на цю тему не лише брукової польської преси, але теж тих великих щоденників, що гонять за дешевою популярністю. Ця характеристика пасує знаменито до безглуздої україножерної писанини краківського „І. К. Ц.“, який саме тепер, по атентаті на полк. Коца, майже щодня цькує своїх читачів проти українців, щоби відвернути увагу від важливих справ серед польського громадянства.

В 207 ч. з 28. ц. м. в кореспонденції зі Львова п. н. „Львівські жалі“ накинувся на українських служниць за те, що купують набіл у крамницях „Маслосоюзу“, а споживчі товари в українських споживчих крамницях. Закликає польських власників, щоби не приймали на сторожів наших людей, бо вони швидко стають свідомими українцями. Вкінці запевняє, що багато українських фірм скривається під польськими вивісками і тому домагається якнайшвидшого оголошення „інформатора“ виключно українських фірм, щоби швидше й успішніше поляки могли перевести їх бойкот. Сподіється теж, що ніодна польська організація не поміщуватиме в „інформаторі“ побіч християнських (читай: польських) ще й українських фірм.

Бажаємо якнайшвидшого видання такого „інформатора“ лише християнських фірм, щоб і українське громадянство могло переконатися про масовий зріст польських фірм на українських землях у Польщі мов грибів по дощі. Тоді напевно скінчиться „ельдорадо“ тих усіх купців і ремісників, які хмарою сунуть з Познанщини на наші землі, бо кожна палиця має два кінці. Не знаємо теж, хто вийде краще на викидуванні зі служби українських служниць і сторожів, які за марний гріш виконують совісно свою працю на повне вдоволення своїх працедавців.

Страх перед співпрацею жидів і українців.

В тижневику „Зачин“ з 22. ц. м. (ч. 29), про який кружляють поголоски, що є органом ОЗН, находимо довшу нескінчену ще статтю п. н. „З меншинневої політики“. На вступі невідомий автор підкреслює, що проблема меншин у Польщі є проблемою величини і могучости Польщі. Безпощадно осуджує умову тісноту чи інтелектуальний примітивізм поляків, які вирішують проблему меншин у Польщі під кутом бачення крамниці або провінційної подробиці, замісць протилежної засади: підходу до оцінки кожної подробиці під кутом величини Польщі.

Величезна темнота, що її ширить і культивує у Польщі легка, брукова преса — доводить до того, що тисячі читачів присвоюють собі найважніші проблеми Польщі при допомозі опінії учеників четвертої гімназійної кляси, які забирають голос (в анкетах!!?) у справі організації польської армії.

Автор не находить слів обурення, щоб напятнувати оргію фальшу і темноти, що під покришкою нібито великих „народових“ ідей відбувається на терені інформування широких верств польських читачів про польські меншинні проблеми. Не диво, що стрічається навіть таких поляків з університетською освітою, які вважають усіх українців чи „русинів“ православними або доказують, що жиди заливають щораз то більше польські університети і ціле національне життя.

Тисячі, чи десятки тисяч польських інтелігентів висказує, навіть часом виписує свої погляди на тему, якою повинна бути Польща, яку слід вести політику у найскладніших справах, не маючи неraз такого знання про сучасну Польщу, що його повинна давати народня школа. Щоби ствердити цю наявну правду вистане послухати розмов по каварнях і прочитати цю порцію брехонь, фальшів і нісенітниць, що її друкують щоденно не лише брукові, але також і почитні польські щоденники. Не диво, що ученики з 4-ої кляси мають тупет повчати польський „нарід“, якими шляхами повинна йти Польща.

Тому дискусія, як усунути з Польщі меншини, зберігаючи цілу могучість польської держави й її щойно здобуде великодержавницьке становище, добра лише для тих, які через дурноту і цинізм збирають легкі оплески і почитність за ціну забріхування дійсности.

Бож є фактом, що проблема меншин **у Польщі істнує, буде істнувати і від способу розвязки цієї проблеми** залежить у велитенськім відсотку державна сила: і внутрішня суцільність і зовнішня здатність оборони та боротьби.

Тому польська опінія повинна поставитись однаково до всіх меншин у Польщі, себто поляки повинні устійнити однакові засади та заняти однакове становище. Далі автор пригадує, що проблему меншин видвигнула на перше місце в Польщі не польська лише меншинна сторона, то з хвилиною створення виборчого бльоку всіх важніших меншин в 1922 р. Тоді виринула в найновішій історичній дійсности **засаднича й основна проблема** для меншинної політики у Польщі, а саме як небезпека узгіднення політичних акцій, не лише виборчих справ усіх меншин у Польщі у формі одноцілого протипольського фронту. Божевіллям у внутрішній і закордонній політиці називає автор провокування чи лише допущення до бльокування всіх можливих противників в одному, обєднаному таборі чи воєнному фронті... Помилкою і гріхом у внутрішній політиці є кожна акція, що пхає до політичного зблокування всіх меншин в даній державі. Наївністю називає автор міркування тих, що в майбутній польській історії станеться щось такого, чого ніколи в історії не було і безпідставним було би твердження, що дана політична констеляція, що вже була, не може вдруге повторитися. Пригадує, що цей бльок меншин з 1922 р. розбив марш. Пілсудський своєю політикою.

Тепер такий бльок не істнує, що більше — відродження такого бльоку стоїть перед куди більшими труднощами, ніж тоді, і то не лише з огляду на нову конституцію, але також з огляду на жидівсько-німецький конфлікт та фактичну зміну українсько-жидівських відносин. Всеж таки це лекше нинішне положення не звільнює поляків числитися з можливістю повторення факту, що вже раз був, а до того ця справа в останніх місяцях увійшла у сферу фактичних мож-

ТАРАС КУЛЬЧИЦЬКИЙ.

Сумний початок веселого кінця.

Директор Козинський кинув нервово слухальцем телефону.

— Це нечуване! Просто неймовірне! Як? По двацяти роках родинного, нічим не скаламученого щастя і співжиття? Тепер, коли мені на старости літ потрібна товаришка життя більш, як коли? Це неймовірне, просто жахливе! — говорив голосно, немов сам до себе, проходжуючись по кабінеті. Зір понурив у долівку, долонею тер неспокійно чоло.

— І з ким? — хвилювався далі. — З моїм найкращим товаришом? З тим, що був нашим невідлучним другом і приятелем? З тим, що кожний вечір проводив у нас за чаєм? До якого я мав найбільше довіря? І він мав ще безличність мене про те повідомити? Ні!.. Я хіба збожеволію!

— Що сталося, пане директоре, що сталося? — питає затрівожена секретарка, яка ще ніколи не бачила свого поважного шефа в такому схвильованому стані.

— Як, що сталося? Ви питаєте що сталося? — лютував Козинський. — Сталося таке, що й думати про те спокійно не можу! Це ж сором, це ж посміх! Я на старі літа стану причиною посміхів, мало, стану посміховищем!

— Простіть мені, пане директоре, мою нетерпливість, але хіба нічого такого поганого не сталося? Адже ви, Слава Богу, здорові, ваша жінка, як мені відомо теж...

— Жінка? Жінка теж? Жінка? Саме вона, здається нездорова! Автім, що мені до її здоровля! Жінка! Жінка... Це не жінка! Це..: остання з останніх! Вона причиною мого нещастя, мого схвилювання!

— Алеж, що сталося? — не втерпіла й таки крикнула зацікавлена панна Оля.

Уявіть собі: телефонує мій приятель Водянин (так досі він був моїм найкращим приятелем), що моя жінка покидає мене та виїздить із ним. А воце потверджує крізь телефон. Хіба я мало про неї дбав? Ще й сміється весело!

— ???

— Ех, що за нечесть! А він ще сміє говорити мені, що я не варт такої жінки, що я... Ох, я не стерплю цього! Я з ним порахуюся! Розідру його!... — хвилювався Козинський, вимахуючи руками.

— Уявіть собі, людина, що від наймолодших літ зжилася зі мною: шкільний товариш, згодом вірний співробітник, тепер невідлучний приятель дому... І він поважився на таке, щоб по двацяти роках співжиття розбити наше сімейне щастя, щоб розділити нас!...

— А може це тільки... намагалася перебити панна Оля.

— О, ні, ні! Я запримітив був уже від довшого часу, що щось між ними клеїлося. Іноді бачив я, що вони про щось між собою змовлялися, про щось шепотіли і, дивлячися на мене, вдоволено посміхалися. Та цієї зневаги йому не прощу, дарма, що він мій найкращий досі приятель. А я дурний дивився на їхні посміхи й нічого не доміркувувався... Та чого то чоловік не дарує своєму приятелеві... Адже приятель цеж друга половина людини... виправдувався немов перед собою Козинський.

— Що з мене за дурень! — бився долонею по чолі. — Ні! Я вже піду! Я вже біжу! Не стерплю цього!

— Алеж. пане директоре. — намагалася спамятати його секретарка. — Адже за пів години сходини синдикату, якже вони зможуть відбутися без голови?

— Без голови? Я голова? Я навіть тепер не людина, не то, що голова! Я посміховище! Мушу негайно щось почати! Піду негайно домів, може там якийсь лист, або вістка. Я мушу!... і прожогом вибіг із бюра.

Секретарка побігла поглядом за ним і здивована здвигнула раменами.

Козинський всів до першого авта, що надїхало і велів шоферові зразу гнати якнайбільшу скорість. В авті крутився неспокійно, то сідав, то вставав, вимахував руками, безупину на когось нарікав та когось лаяв.

Авто заїхало повним розгоном під дім. Заскреготіли жалісливо гамульці, з лоскотом відчинилися дверцята і Козинський шугнув на сходи, забувши навіть заплатити шоферові за курс.

— Де пані? — гукнув на застрашену виглядом пана служницю. Служниця воркнула щось невиразно під носом і втекла до кухні, защіпивши за собою для певности двері.

Козинський не звертав на неї ніякої уваги. Кинувся до жінчиної кімнати. одначе нікого там не застав. Немов божевільний перебіг усі кімнати, і влетів до їдальні...

На порозі станув мов укопаний. І заки вспів щонебудь промовити, залунало в кімнаті давнє: „Многая Літа“.

Жінка, гості і приятель Водянин вітали шановного директора і пана дому з нагоди імянин, що саме на цей день припали. Очевидно директор про них зовсім забув.

Жінка з приятелем видумали цілий плян, щоб таким чином відтягнути директора, який ніколи не покидав своїх обовязків, до гостей

ливостей, про що пише українська, жидівська і польська преса.

Гаянувши правді в очі мусимо ствердити, пише автор, що етнічно політичні атути жидів та українців є майже обмінні, бо з одного боку українську масу репрезентує сильне і тверде хліборобське населення, але без визначних капіталових засобів та умовин інтелектуального впливання, а жидівську міське населення, без порівнання з меншою силою і відпорністю, але зате з незаперечними капіталовими засобами і спеціяльними інтелектуальними здібностями впливати внутрі і назовні Польщі. У практиці змагають тепер з цілою свідомістю та інтенсивністю витворити для себе, своєї власної, національної української сили в містах і торговлі, з другого боку на тлі найновішого звороту в міркуванні жидівського загалу, звороту викликаного останньою польською акцією, виринула в жидів тенденція зміцнювати і розбудовувати свої здібности до опору та до осідання в теперішній Польщі. Отже стоїмо супроти відкритої ще можливости, будьто координування обома меншинами своїх атутів, будь то до розбіжної праці у напрямі доповнення кожнораразових недостач у власному національному обсягу, отже тимсамим у підтримці взаїмного суперництва, що випливає передовсім з факту сильного територіяльного перемішання жидівського і українського населення. Як бачимо, то страх має дійсно великі очі.

Грудка на свіжу могилу пок. д-ра Теофіля Окуневського.

ПРИГАДКА ЗАСЛУГИ ПОКІЙНОГО, ЩО ВРЯТУВАЛА ГУЦУЛЬЩИНУ.

Хочу пригадати одно важне діло, що ще нині чинно переводиться, а повстало на внесення пок. д-ра Т. Окуневського у галицькім соймі в часі Його послування. В р. 1898. представив Він у соймі (на підставі моїх фахових інформацій) сумний санітарний стан серед гуцулів, десятко заних пошестю сифілісу або франци і поставив внесення, що сойм звертається до намісництва (до котрого згідно з законом належало поборювати пошести), щоби воно перевірило справу поширення сифілісу і його наслідків, занялося акцією поборювання тої недуги серед гуцулів. Цей внесок, хоч його зголосив український посол, д-р Т. Окуневський, перейшов одноголосно. Почались анкети лікарів загроженої території, потім в р. 1899. докладна інспекція самого протомедика, Радника Двору, д-ра Осипа Маруновича на місці і врешті з початком цього століття почалась чинна акція поборювання сифілісу. Побудовано державні шпиталі (досі не було ніяких) у Косові, Надвірній і Жабю, установлено лікарські стійки в Гриняві, Пістині і кілька в Надвірнянщині. Почалась реєстрація хворих і їх безплатне лічення в шпиталях, так що вскорі сифіліс перестав грозити Гуцульщині обезлюдненням. Польська влада перебрала згадані шпиталі під свою управу та акцію поборювання сифілісу провадить дальше.

Що було би з гуцулами, якби не це внесення пок. д-ра Т. Окуневського? Чи було би кому трембітати на Його похоронах у Городенці?

Такої акції поборювання венеричних недуг домагався для Бойківщини д-р Попович на цьогорічнім Зїзді Українських Лікарів у Львові. Треба, щоби про це подбало якслід Українська Лікарське Товариство.

Д-р Теодор Соневицький,

б. окружний лікар у Жабю (1895—1899) тепер у Старому Самборі.

Арештування ще одного большевицького достойника.

ГПУ арештувало ґен. Каширіна, команданта північно-кавказької воєнної округи. **Ґен Каширін був членом найвищого воєнного суду, який засудив Тугачевського і сімох ґенералів на смерть.** На місце арештованого ґен. Каширіна назначили ґен. Тимошенка.

Японська „карна експедиція" почалася.

Японський міністр війни заявив парляментові, що японський ґарнізон у північному Китаю рішив почати карну експедицію проти китайських військ. Мінсітерство війни видало в цій справі необхідні постанови.

Як подає Домеі, японські війська перевели під Тунчав карну експедицію проти якоїсь частини 29. китайської армії. Літаки спричинили їй великі втрати.

Японські війська з літаками окружили і знищили один японський відділ 25 км. на схід від Пекіну. Китайці втратили 500 убитих і ранених, японці 10.

Представник японського ґенерального штабу пояснив, що китайський полк під Тунчав розброєно тому, що він „почав проявляти противояпонські почування".

Розбитий китайський відділ мав 800 вояків; він буцімто перший заатакував японців.

——o——

ЗІ СОЙМУ.

Нинішне засідання сойму почалося від реферату пос. Закроцького, який зложив звіт з праць правничої комісії над урядовим законопроєктом, що розтягає на катовицьку судову округу мовний закон, який обовязує в західній Польщі.

ЧЕРВОНИЙ КУРІНЬ ПЕРЕЙШОВ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Авас подає з Авілі: Один червоний курінь перейшов зі зброєю та зі старшинами до національних військ.

НОВИНКИ.

— З нинішнім числом „Діла" (163) висилаємо своїм точним передплатникам черговий безплатний додаток за місяць липень: повість Івана Зубенка „КВІТКА НА БАГНІ". Пригадуємо тим, що не прислали 25 сот. на кошти пересилки книжки, що треба буде їх долучити до найближчої передплати разом із новими 25 сот. на книжку за місяць серпень. **Реклямації щодо цієї книжки Адміністрація бере на увагу тільки до 14 днів.**

— **До відома родичів.** КВОММ повідомляє, що дитячий табор на Остодорі кінчиться 29. липня ц. р. Діти приїдуть до Львова поїздом в год. 14.36 на головний двірець у Львові.

— **Книжка про Митрополита Шептицького.** У Філядельфії появилася книжка д-ра Лонгина Цегельського п. н. „Митрополит Андрій Шептицький". Книжка, що подає життєпис і діяльність князя української гр. кат. Церкви і великого патріота, видана на гарному папері і має 62 сторони друку більшого формату та 8 ілюстрацій. Продається в місцевій книгарні „Америки" по ціні 20 цт.

— **Невже це правда?** Як повідомляють із Варшави, знижка комірного, признана льокаторам у висоті 10 до 15 проц., в листопаді ц. р. буде скасована. Це має стояти у звязку з нібито великим будівельним рухом і щораз більшою подажею малих мешкань.

— **„В ґури, ґури, міли браце"!** Станиславівський воєвода видав розпорядок у справі обмеження туристичного руху в Східних Карпатах. Хто хоче вибратись на Чорногору чи в Ґорґани, мусить спершу вистаратись відповідний дозвіл у місці замешкання від тамошнього староства. Щойно на підставі цього дозволу можна дістати у відповіднім старостві прикордонної смуги „перепустку" на побут чи то у Надвірнянщині, чи в Косівщині, чи в Долинщині. Деякі наші прогульковці, що хотіли підчас ферій вибратись у гори, почали заздалегідь старатись за потрібний дозвіл. Як ці заходи покінчились, ілюструє найкраще письмо, що його один із прогульковців дістав: Староство Городське Львівське Ч. П. П. 4/2 105/37. — Львів 22. VII. 1937. До П, Івана Костюка у Львові, — Поладнуючи подання з дня 14. VII. 1937. відмовляю Вам видачі прошеного позволення на перебування в граничному поясі на основі статті 72. розпорядження Президента Р. П. з дня 22. III. 1928 р. Д. З. Нр. 36 поз. 341. як також статті 3. уст. 1. т. 2 закону з дня 14. VII 1936 р. Д. Нр. 56 поз. 404. Проти цієї децизії вільно внести відклик до Львівського Воєвідського Уряду через тут. Староство, продовж 14 днів числячи від наступного дня по доручениі. — За старосту городського: Д-р І. Бехметюк. —

— **Еміграційний рух.** Під опікою Еміграційного Синдикату в червні ц. р. виїхало з Польщі 2.630 осіб, із цього: до Південної Америки 2.025, до Північної Америки 388, до Палестини 146 і до інших країв 71 осіб.

— **Цікавий дослід з бузьком.** До Палестини привіз тому два тижні польський літак чотирьох бузьків, зловлених у Галичині. Ходило про дослід, чи бузьки залишаться в новім краю, чи вернуться. Не минули два тижні і один бузько вернувся до рідного села Бутин жовківського повіту. Простір 3.000 км. пролетів у 12 днях, значить, зі швидкістю 250 км. денно. Бузько почав негайно кормити свої молоді у гнізді. Про інших трьох бузьків покищо нічого не чувати.

— **Львівська хроніка.** Поліційно-санітарна комісія перевела в багатьох каварнях, цукорнях і ресторанах контролю й укарала кілька осіб за нечистоту. Інша комісія укарала кількадесять торговельних фірм за те, що не вивісили цін своїх товарів. — В потопі біля господарської школи при вул. Снопківській знайшли тіло коло 40-літної жінки, бідно вбраної, мабуть умово недужої.

— **Краєва хроніка.** В Полянці під Львовом побилися на весіллі парубки, з яких Василя Кутного пробито ножем на смерть. — В Мальчичах пов. Городок поліцай стріляв до селянина, що пасучи коні в чужій конюшині, почав перед ним утікати. Куля вбила одного коня. — Як подає польська преса, в Любіни арештували власника віллі „Галінка" Осипа Барана, який намовив свого помічника, щоби він забив директора живця Осипа Дунаєвського.

— **Культ Леніна шириться.** В Самбірщині є річка, що споконвіку називалася Ліпинка. Ось над тією річкою поставили міст та помістили такий напис: „Поток Леніна. Мост I. кляси, длуґосьць 65 м." У честь румунського короля Карла II. названо недавно один з полків, у честь Леніна переіменовано річку Ліпинку, тепер на черзі Гітлер. Всі „заприязнені" держави будуть вдоволені.

— **З Польщі.** В Татрах упав з Ледового Верху у пропасть Янкель Понч із Лодзі і вбився. В лісі під Краковом заблукався підчас вечірнього проходу ем. управитель школи Павло Бохенек і згинув, упавши з 8-метрової скелі.

— **Бджоли напали на коні.** На дорозі біля Коморжа тухольського повіту рій бджіл напав на фільварковий віз, запряжений в четверо коней. Мусіли негайно закликати ветеринаря, щоб ратував пожалені коні. Всеж таки один кінь згинув.

—**Карна експедиція циганського короля.** Циганський король Януш Квек звернувся до адміністраційної влади за дозволом зорганізувати карну експедицію до Замброва та покарати буками кількох циганів, що вкрали свиню. Був би це вчинок суперечний з циганською традицією.

— **Протипольський обеліск у Києві.** Як повідомляє совітська преса, в Києві має станути величезний ґранітовий обеліск 25 метрів заввишки на память відвороту польських військ із Києва в 1920. р.

— **Шаховий турнір** відбувається в Гарміш Партенкірхен (Баварія). Минулої неділі грали три мистці, Альохін, Боголюбов і Земіш рівночасно з 82 противниками. Альохін виграв із 36 партій 32, три ремісував, а одну програв, Боголюбов виграв із 30 партій 27, ремісував три. Земіш 18 партій із 24, чотири ремісував, дві програв. Є це вступ до вирішного фіналу шахових змагань між світовими мистцями.

— **Помер композитор Гершвин.** В Голівуді помер американський композитор Джордон Ґершвин, родом жид, відомий своїми оперетками та іншими творами. Тому два роки видав був комічну оперу, в якій ужив українську колискову пісню „Ой ходить сон коло вікон", відому в Америці з продукцій української капелі Кошиця

— **Що варті відпадки хліборобських продуктів.** Хеміки перетворять міліони тон відпадків хліборобських продуктів на пожиточні матеріяли для індустрії, заявив д-р Генрі Найт, голова державного департаменту агрікультурного бюра хемії та навозу, перед зібранням полудневої хемічної конференції. Він вказав на міліони долярів додаткового хліборобського прибутку через наукове вживання лупини з помаранч і цитрин, із зерна льну, бульби. Пояснював теж, що ціла продукція целюльози, себто матерії, з якої створені стіни ростинних клітин, з усіх фарм краю дає коло сто міліонів тон річно. Вжити все те у формі паперу, будівельних дощок, ізоляційного матеріялу, або перетворити в харчі, зілля, фарби, лякери, краски і косметики, це примарне поле на досліди, якими багато хеміків бажалоб занятись, якби мали гроші та час. Дальше він сказав, що кожний фунт зерна випродуковує один до півтретя фунта билиння і лупини

а також з льну, рижу, ліскових оріхів, тощо лишаються відпади, на які фармери витратили гроші на погноєння, віддали свою працю й капітал. Старі методи вжитку тих відпадів для годівлі худоби та перетворювання на гній не приносять фармерові користей і тому хемічне перетворювання фармерських відпадків на продукти грошевої вартости є дуже бажане.

— **Румунські цигани не признають варшавського короля.** В Ясах відбудеться в найближчому часі циганський конгрес, на якому румунські цигани виступлять з протестом проти вибору короля циганів у Варшаві. Вони заявляють, що вибір переведено фальшиво, бо всі кандидати числом 6 належали до родини Квеків.

— **Демократизація культу краси.** Естетичний вигляд лиця, чистота і свіжість цери — це рішаючі чинники успіху в житті приватнім і службовім. Вони становлять цінний скарб, збуджують самопевність. В нинішніх часах журба про здорову, гарну і чисту церу перестала вже бути привілеєм тільки „кляси вищої". Старання і засоби плекання цери ввійшли у життя найширших міліонових верств. Скільки журби і прикростей при безуспішних стараннях спричинюють веснянки, які оспоганюють найгарніше личко. По довголітних дослідах нинішня косметика розпоряджає вже багатьома препаратами, яких ужиття хоронить перед веснянками, усуває опоганюючі плями, а також всякі прищі і нечистоту цери — лікує церу, даючи її свіжість, чистоту і молодечу принаду. Серед цих препаратів вибивається на перше місце виріб відомої в краю фірми Аптикар Дранч і Ска в Бельську „Крем і мило Лешиціпера". Можна дістати у всіх аптиках і дрогеріях. Крем і мило „Лешиціпера" повинно найтись всюди, в будуарі вибагливої пані, в торбинці урядинчки, в наплечнику туристки. Він дасть їм неоцінену прислугу та вможливить без побоювань піддатися діланню добродійних сонячних проміннів.

З кіна

КІНО „ПАЛЯС": „12-ТИ МІСЯЧНИЙ ДІТВАК".

Давно не бачили ми передового коміка французької фільми Лісіена Бару — тому у новій фільмі „12-ти місячний дітвак", яку власне висвітлюють, а в якій він грає головну (очевидно не заголовну!) ролю, вражає, як Бару... постарівся за останніх два-три роки. Але хоча він і постарівся й „отяжів", залишився й на далі дуже добрим актором, який із кожньої ролі вміє зробити відповідний „тип". У згаданій фільмі він грає професора (на диво, цілком „нормального", не розсіяного й не анекдотичного), який дивним укладом обставин стає... батьком 12-ти місячної дитини, очевидно чужої. Гумористичні пригоди професора з дитиною в мурах жіночої школи дають багаті можливости для режисера та є джерелом здорового сміху для глядачів. 12-ти місячний дітвак, у пеленках, хоча й не знає, що він у центрі фільми, заховується перед обективом фільмової камери, як рутинована звірка.

Еміґраційні справи.

ЗАГОСТРЕННЯ ПРИ ВИЇЗДАХ ДО БРАЗИЛІЇ.

Бразилійський консуль у Варшаві видав повідомлення, що відтепер видаватиме візи індивідуально є це наслідком того, що тепер кожне візвання в Бразилії (афідавіт) мусить бути окрема опініоване міністерством закордонних справ у Бразилії.

Згідно з тим новим розпорядком свояки, які когось бажають спровадити до Бразилії, мусять попри сам афідавіт старатися ще про згоду міністерства закордонних справ на видачу візи. Цю згоду бразилійський консуль буде діставати безпосередньо з міністерства. Тому всі власники афідавітів повинні негайно порозумітися зі своїми родинами у Бразилії з метою виєднання згоди міністерства закордонних справ у Ріо де Жанейро на видання візи.

Виїзди хліборобських родин на кольонії не будуть мати ніяких перепон, бо в тих справах інтеруватимуть представники поодиноких кольонізаційних підприємств.

РІЛЬНИЧІ ПОСВІДКИ.

Тому що часто заходять сумніви, чи еміґрант, який їде на кольонії є справді селянином, згідно з законами, що обовязують у більшости іміґраційних країв, Еміґраційний Синдикат видав своїм відділам доручення, щоб еміґранти долучували до подань на дозвіл еміґрувати посвідки своєї професії. Посвідки виставлятимуть громадські уряди. У посвідках поданий буде простір посіданого рільного господарства та побічне заняття, як що його мав виїзджаючий.

СВІДОЦТВА ЩІПЛЕННЯ ВІСПИ.

Аргентинський консулят подав до відома, що від дня 1. липня ц. р. усі еміґранти, що виїзджають до Аргентини, складаючи документи з метою виєднання аргентинської візи, мусять долучити щей свідоцтво щіплення віспи. На свідоцтва видають відділи Еміґраційного Синдикату спеціяльні формулярі.

Дописи.

САМБІРЩИНА.

Свята і фестини. Дня 18. п. м. відбулося в Татарах сокільське свято і фестин з великою програмою. По богослуженні в місцевій церкві відбулася під відкритим небом святочна академія. По відспіванні сокільського гимну відібрано звіт. До вправ стануло 30 побратимів і 26 посестер, що своїми ефектовними вправами під звуки дутої орхестри з Самбора захоплювали численно зібрану публику з Татар і сусідніх сіл. Татари, це одно з найкращих сіл Самбірщини, а своєю зорганізованістю і свідомістю може бути зразком іншим селам нашого повіту. По зворушливих деклямаціях двох маленьких дівчаток і кількох піснях місцевого хору голова самбірського сокільського гнізда д-р Юліян Рабій взивав гарячими словами до дальшої праці над розбудовою сокільської організації. Тут слід згадати, що в дозволах на подібні імпрези самбірський староста з незрозумілих причин застерігається проти участи у вправах організацій зі сусідних сіл. Виконання цього застереження строго пильнує поліція, що просто забороняє вступ на площу вправ членом організацій зі сусідніх сіл. По академії відбувся фестин, що серед загальної забави, співу національних і стрілецьких пісень та танків затягнувся до пізньої ночі. — Подібне сокільське свято з фестином відбулося минулої неділі в Бикові. Крім того намічено подібні свята для інших сокільських гнізд, яких в нашому повіті є тепер діяльних 10, а других 10 в стадії оснування, з чого справу 2-ох вже поладнано. Подібні свята є підготовою до сокільського здвигу в Самборі, що проєктується на осінь ц. р. — Цього самого дня в Кульчицях Шляхотських місцева вамілярська організація, що до речі є дуже малочисельна і досі не проявляла ніякої майже діяльности, уладила свято в честь гетьмана Сагайдачного. І свято і фестин пройшли з малим матеріяльним, ще меншим моральним успіхом. Слід лише звернути увагу на дивні практики волосної управи в Городищі к. Самбора в справі оплат від імпрез. За згадане свято взяла чомусь аж 13 зол., хоч є рішення волосної ради, затверджене повітовим виділом, що від кожної імпрези, якщо не стемплюється білетів, належиться 5 зол. Тому контрольні органи волосної управи в Городищі повинні повчити панів секретарів волости, як слід виконувати рішення волосної ради і пов. виділу. Крім того відбувся теж цього самого дня ще фестин у Блажові з дуже багатою програмою, що його уладив місцевий кружок „Р. Ш.". Недомагала організація цього фестину. Слід було створити комітет, докладно розділити функції поміж членів цього комітету, бо уладження фестину має для села загальне значіння і не може бути монополем одної особи навіть з родиною.

Кооперативна нарада. Дня 18. ц. м. відбулася в Кульчицях Шляхотських районова нарада кооператорів і представників кружків „С. Г.". Створено організаційний комітет, у склад якого ввійшли справники довголітних кооператив і голови кружків „С. Г.". Свято назначено на 29. серпня. Намічено теж багату програму.

Народній театр дир. Сороки обіздить під цю пору села Самбірщини. Управа театру повинна вилучити зі свого репертуару все те, що не має нічого спільного з тою духовою поживою, що її село під теперішню пору так дуже прагне. Передовсім треба ставити історичні пєси. Тоді користь буде обопільна і для села і для театру, бо матиме більшу фреквенцію і більший дохід. Мав теж згаданий театр і неприємну пригоду. І так у Грушеві підчас вистави протикомуністичної пєси „На Соловки" місцеві комунарі непристойними вигуками, свистами і співом інтернаціоналу унеможливили докінчення вистави. Жаль тільки, що місцева свідома молодь не була приготована на того роду дикунський виступ комунарської голоти, бо тоді була би дала їй гідну відправу.

Санітарну інспекцію дитячих садків переводять лікарі д-р Хомин і д-р Дубовий зі Самбора. В неділю 18. п. м. були в малій Озимині і Городищі.Назагал санітарні відносини в дитячих садках втримані на висоті законних вимог. У дітей стан здоровля задовільний. Лікарям належиться від громадянства вдячність і признання. Головно повинні про це памятати наші селяни, що часто-густо їздуть до тих лікарів, які нічого нашому громадянству не дають.

Безпомічний каліка на дорозі. Прикре явище можна було завримітити в четвер ц. м. біля села Сідого на гостинці, що веде з Дрогобича до Самбора. Самою серединою дороги, що в тому часі дуже рухлива з уваги на торг у Самборі — посувався молодий мужчина без ніг і без милиць, послугуючись виключно руками і задньою частиною тіла. Всі фіри й авта мусіли його виминати. Дивні рефлексії насувалися на вид цієї зовсім безпомічної людини. Невже нема ніяких суспільних організацій, що занялися би долею таких калік? Невже влада безпеки, що в інших випадках така вразлива і всюди добачує нарушення публичного порядку — не добачує в цьому випадку нічого ненормального? В кожному випадку того роду явища не приносять чести ні державній владі ні державі, на якої території є такі явища, головно коли зважити, що гостинцем переїзджають теж і чужинецькі авта.

ЖОВКІВЩИНА.

Куликівщина відроджується. Куликівщина була донедавна москвофільським районом. До 1935 р. культурно-освітнього життя майже не було. Всього чотири читальні „Просвіти" проявляли дуже слабу діяльність. Нині зовсім інакше. Є там вже 12 читалень „Просвіти". Всі вони живі, діяльні. При кожній з них гуртки (хори, театральні); діяльні теж гуртки „Молода Просвіта", а при деяких читальнях гуртки „істориків" і дівочі гуртки. Національна свідомість Куликівщини зміцнюється з кожним роком. Спеціяльну увагу на Куликівщину звернула в 1936 р. філія „Просвіти" у Жовкві. Втримувала для неї окремого освітнього інструктора п. Сороку Василя, який тепер є освітнім організатором на цілий жовківський повіт. Його завданням було збудити приспану роками Куликівщину постійними сходинами читальняних виділів, закладанням при читальнях „Молодої Просвіти", творенням самоосвітніх та жіночих гуртків. За останні два роки Куликівщина змінилася основно. Нині це наскрізь свідомий український район. Недобитки москвофільства (яке покутує ще в самому Куликові, Новім Селі і Зіболках) без значіння. Сталося це завдяки безперервній і інтенсивній праці філії „Просвіти" в Жовкві, що пильно і дуже дбайливо звертає увагу на всі ділянки освітньо-виховної праці не занедбуючи і плекання культури рідної пісні. Дня 13. жовтня 1935 р. відбулися у Гребінцях під проводом філії районові змагання читальняних хорів Куликівщини. Взяло в ньому участь 12 хорів (263 членів). Цього року 12. п. м. відбулися другі зчерги змагання просвітянських хорів і гуртків Куликівщини в Дорошеві Великім. Ці змагання були свідоцтвом гарности, зорганізованости та національної свідомости Куликівщини. В згаданому дні погода непевна. Чорні хмари одна за одною пересувалися по небі, але це зовсім не спиняло просвітян Куликівщини. Вони вірні. Навчилися вже слухати свого проводу і в дні змагань уже в ранніх годинах з усіх сторін прибували до Дорошева. В 10-ій год. зачалася перша частина просвітянського свята. В місцевій церкві Службу Божу відправив о. сов. Мармаш зі Зашкова в асисті оо. Мельника Андрія з Грядів, д-ра Трохимчука Михайла з Гребенець. Високопатріотичну проповідь виголосив о. Мельник, який змалював прегарно історію пісні та її значіння для Церкви і для народу. Вказав на велику вагу нашої рідної української пісні. Гарячими словами взивав молодь до праці над собою для добра України. Підчас богослуження прегарно співав хор читальні „Просвіти" з Куликова та грала дута орхестра з Підборець. Молитвою „Боже Великий Єдиний" закінчено богослуження. По богослуженні почалася академія. Хори і гуртки читалень „Просвіти" (хори: Куликів, Гребенці, Вартасів, Мервичі, Могильци; Дорошів Великий, „Молода Просвіта" з Дорошева Малого і дівочий гурток з Віднова) уставилися коло гарно прибраної в зелень, освітні написи та жовто-блакитні прапори естради. Під звуки орхестри переходили вони рівними кроками перед відпоручниками Матірнього Т-ва і філії та виходили на естраду. Збірний хор понад 200 співаків під управою п. Маївського Мирона (повітового

диригента хорів Жовківщини) відспівав просвітянський гимн. Голова чит. „Просвіти“ в Дорошеві Вел. о. Ткачук Ілля відкрив академію і привитав всіх присутніх. Відпоручник Матірнього Т-ва „Просвіта“ говорив про значіння і потребу плекання рідної пісні, зокрема про ведене значіння змагань просвітянських хорів та „Молодої Просвіти“. По відчитанні правильника змагань почали виступати поодинокі хори: 1) читальні „Просвіти“ в Куликові під проводом Павла Крупника („І світає і смеркає“, „Туман хвилями лягає“); 2) хор чит. з Дорошеві Вел. під проводом Краля Василя („Ой чого ти зажурився“, „На вулиці дутка грає“), 3) хор чит. в Мервичах під проводом Мохняка Семена („Тихо Дунай воду несе“, „Гей там у Вільхівці“), 4) хор чит. у Вертасові під проводом Мороза Василя („Ой на горі василечки“, „Ой у полі верба“), 5) хор. чит. у Могильниках під проводом Павла Крупника („Гаснуть зорі“), 6) хор чит. у Гребінцях під проводом Василя Мороза („Вилітали сиві орли“, „Гей на нашій Україні“, „Вкраїно Мати“), а далі: гурток „Молодої Просвіти“ в Дорошеві Малім виголосив збірну рецитацію „Станьмо у просвітянські лави“, б) дівочий гурток читальні у Відному виконав інсценізацію пісні „Накрила нічка“, в) театральний гурток читальні у Дорошеві Великім відограв сцену з 1 дії „Мова років“ і г) гурток „Молодої Просвіти“ в Дорошеві Вел. виконав ряд вправ. На закінчення всі хори і гуртки вийшли на естраду, а з їх грудей юних залунала пісня „Єднаймося діти України“. По десять хвилинній нараді оцінююча комісія у складі: проф. Утриськівна, д-р Іван Романків, Вол. Татомир, о. Андрій Мельник і о. д-р Михайло Трохимчук — оголосила вислід змагань. Відзначення дістали хори читалень — Перше Куликів, друге Гребениці, третє Мервичі. Признання — перше театральний гурток у Дорошеві Вел. за виконання інсценізації, друге „Молода Просвіта“ в Дорошеві Вел. за виконання вправ, третє „Дівочий гурток“ у Віднові за виконання збірної декламації „Накрила нічка“, четверте „Молода Просвіта“ в Дорошеві Малім за виконання збірної декламації „Станьмо у просвітянські лави“. Зокрема члени читалень „Просвіти“ у Мервичах і в Гребінцях дістали признання за прегарну українську ношу. Дуже гарно співав хор читальні Могилян. Признання не дістав тому, бо не виконав другої точки передбаченої у вимогах змагань.

Виріжнено працю диригентів: Павла Крупника, Василя Мороза і Семена Мохняка, а чит. „Просвіти“ в Дорошеві Вел. за улаштування других змагань у Куликівщині. Могутнім трикратним „Слава Просвіті“ і відспіванням національного гимну закінчено офіційну частину. Згадані змагання пройшли надсподілвано, вдатно, що треба у великій мірі приписати видїлові чит. „Просвіти“ у Дорошеві Вел. і Вас. Сороці освітньому орг. філії „Просвіти“ в Жовкві. Свято дало доказ, що Куликівщина ввійшла вже на новий, правдивий, ясний шлях національного відродження і скорим кроком іде вперед. Відроблює занедбане в минулому.

Нові книжки й журнали.

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY 1937. Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego. Warszawa 1937. R. VIII. Стор. 404, ф. 16°.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

ВОРОХТА:
28. VII. Шалапут.
29. VII. Ой не ходи Грицю
30. VII. ?
31. VII. Довбуш

З Ворохти іде театр до Жабя. Театр ім. І. Тобілевича принняв до постановки одну з конкурсових пєс п. з.: „Орлеят“. Ця пєса змальовує життя Гетьмана України Пилипа і його сина Григора Орлика на еміграції у Франції.

Український Молодий Театр „Заграва“ під арт. пров. В. Блавацького:

БУЧАЧ:
28. VII. Камо грядеши — II. частина.
З Бучача театр іде до Чорткова, Товстого і Заліщик.

КІНА.

АПОЛЬО: „Тітка Карла“.
АТЛЯНТІК: „Тіни минулого“, „Голівуд“.
ВАНДА: „Ада, це не личне“, „Хліб наш насущний“.
ҐРАЖИНА: „Чоловіки до вибору“, „Ванесса“.
ЕВРОПА: „Двоє в товпі“, „Любе дівча“.
КАСІНО: „Ніч в опері“. „Руки назикали“.
КОПЕРНИК: „Мельодія закоханих сердець“.
МАРУСЕНЬКА: нечинне
МЕТРО: „Відень — місто моїх мрій“, „Жінка без маски“.
МІРАЖ: „Армія Еви“
МУЗА: „Детектив Олена Гарфільд“, „Королівство за поцілуй“.
ПАЛЯС: „12-тисячний дітвак“
ПАКС: нечинний.
ПАН: нечинне
РАЙ: „2 дні в раю“.
СВІТ: „Останній могікани“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Роман у Будапешті“ і ревія „Що чувати?“
ТОН: „Боротьба з двійником“.
УТІХА: „Забутий чоловік“ і ревія.
ХИМЕРА: „Американська авантура“.

ФОТОПЛЯСТІКОН
(пл. Марійська 5).
„Бельгія“.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 28. липня 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 18.00 Розр. музика, 17.00 Камер. музика; 20.10, 21.00 Нар. музика; БІЛГОРОД 18.20 Пісні, 20.00 Російський хор; БУДАПЕШТ 14.20 Сальон. музика; 20.00, 21.00, 19.00 „Александра“ оп. Шірмаі; 21.50, 22.00 Циган. музика, 22.35 Форт. речит., 23.20 Танк. музика; ВІДЕНЬ 16.05 Пісні, 17.15 Сучасна австрійська музика, 19.25, 20.00 Концерт орх., 21.10 Легка чеська музика з кварт. дударів, 21.55 Литов. пісні, 22.20, 23.00 Легка і танк. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 16.00 Розр. музика, 18.00 Муз. комедія, 19.00 Вес. муз. авдиція, 20.10, 21.00 Оперет. мельодії, 23.00 Танк. музика; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 Симфон. концерт, 22.15 Хор, 23.30 Танк. музика; МІНХЕН 16.15, 17.15, 18.00 Вес. концерт солістів, 19.00, 20.00 Вес. муз. вечір, 21.10 Романт. сюїта, 22.40, 23.00 Нічний концерт; ПРАГА 14.00 Опер. арії, 20.05 Нар. пісні, 20.25, 21.00 „Зачарована ріка“ слухов. з муз.; РАДІО ПАРІ 15.45, 19.00, 19.45 Спів. реч., 17.00 Орх., 19.15 Вокаль. дуєти, 20.30, 21.00, 22.00 Концерт комбатантів; РИМ 17.15 Камер. концерт, 18.15, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Колібрі“ мер. Монтанаріа, 23.30 Танк. музика.

Четвер, 29. липня, 1937.

БЕРЛІН 14.15, 15.00 Розр. муз., 17.00 Вальси, 18.00 Оперет. мельод., 19.20 Солісти; БІЛГОРОД 18.00, 20.30, 21.00 Орх., 20.00 Нар. пісні, 21.30 Камер. муз., 22.20 Розр. муз.; БУДАПЕШТ 13.30 Орх. балалайок, 17.00 Циган. муз., 17.55, 18.00 Пісні народів. 18.35, 19.00 Орх., 21.40, 22.00 Сальон. муз., 23.15 Циган. муз.; ВІДЕНЬ 13.10 Симф. муз., 17.30 Спів. речит., 19.25 Легка муз., 22.20, 23.00 Розр. муз.; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Музика, 16.00 Розр. конц., 18.00 Пісні й арії, 19.00 Муз. передвечір. авдиц., 22.30 Нічна муз., 23.00 Танк. муз.; КОШИЦІ 18.00 Для Закарп.; МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.00, 20.40 Розр. муз., 22.10 Вокаль.-інструм. конц., 23.30 Танк. муз.; МІНХЕН 16.15 Солісти, 17.15, 17.55, 18.00 Розр. муз., 19.00, 20.00 Оперет. муз., 21.10 Літерат.-муз. авдиц.; ПРАГА 20.25 Форт. твори; РАДІО ПАРІ 16.15, 14.45, 15.45, 19.08 Співоч. речит., 19.30 Форт. речит., 19.45 Вокаль. конц., 20.00, 21.00 22.00 „Норимберські співаки“ — оп. Вагнера; РИМ 17.15 Танкова музика, 20.40 Розр. муз., 21.00, 22.00, 23.00 „Мефістофель“ — оп. Бойта.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 28. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Муз. з плит, 7.00 Ран. денник, 7.10 Музика з плит, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Поль. скрипаки — пл., 12.25 Сальон. орх. з Лодзі, 13.55 Розр. музика з пл., 14.45 „Про недобру дочку“ — оповід., 14.55 Львів. біржа; 15.00 Плити; 15.40 Львівські біж. вістки; 15.45 Господ. вістки; 16.00 З моєї робітні — нарис; 16.15 Радіове тріо; 16.45 Спогади із Щавюрної, відчит, 17.00 Концерт солістів; 17.50 „Будую власну хату“ — гутірка; 18.00 Хвилина бюра студій; 18.10 Плити — франц. пісенька, 18.40 Завтр. програма, 18.45 Льокаль. спорт. вістки; 18.50 Актуальна гутірка; 19.00 Розр. концерт, в перерві: Кутик гумору; 19.50 Спорт. вістки, 20.00 Муз. слов. авдиція — літня казка; 20.45 Веч. денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Конц. Шопена; 21.45 Говорена повість „Вакації“... 22.00 Танк. музика, 22.50 Остан. вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комунікат, 23.00 Танк. музика з пл., 24.00 Концерт орх.

Четвер, 29. липня 1937.

6.15 Ран. пісня, 6.18 Руханка, 6.38 Музика з плит; 7.00 Ран. денник; 7.10 Музика з плит; 11.57 Сиґнал часу; 12.03 Полудн. денник; 12.15 Плити Штравса; 12.25 Військ. орх. з Катовиць; 13.55 Легка музика з пл.; 14.50 Спорт. порадник; 14.55 Львів. біржа; 15.00 Плити; 15.35 Львів. біжучі вістки; 15.45 Госп. вістки; 16.00 „Туру-ваду“ опов. для дітей; 16.15 Нар. шлеські пісні — хор; 16.40 В таборі — гутірка; 16.55 III. симф. Бетовена пл.; 17.50 Спорт. порадник; 18.00 „Життя на показ“ гутірка, 18.10 Плити; 18.30 Загальна скринька; 18.40 Завтр. програма; 18.45 Льокаль. спорт. вістки; 18.50 Актуальна гутірка; 19.00 Театр уяви: „Стара казка“; 19.40 Акт. гутірка; 19.50 Спорт. вістки; 20.00 Легка і танкова музика з Вильна; в перерві 20.45 Веч. денник і Хлібороб. вістки; 21.45 Говорена повість: „Вакації“; 22.00 Скрипк. речітал; **22.30 Еспанські пісні — Евг. Зарицька;** при форт. Т. Серединський; 22.50 Останні вістки веч. денника, огляд преси і метеор. комун., 23.00 Танк. музика з пл.; 24.00 Концерт орх.

БІРЖА.

Гроші.

Львів дня 27. липня 1937.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·33, 88·90, Доляри американські 5.29·50, 5.27·00, доляри канад. 5.28·50—5.26·00. Фльорени гол. 292·42—290·70, Франки фр. 19·95—19·70, Франки швайцарські 121·80—121·00, Фунти англ. 26·38—26·22, Гульдени данц. 100·2?—99·80, Корони ч. 18·50—17·50, Кор. дан. 117·74—116·90, Кор. норв. 132·58—131·60, Корони шв. 135·98—135·00, Ліри італ. 23·70—22·30, Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 142·30 — 139·30, Шилінги австр. 99·20—98·50, Тель Авів 26·24—16·00, Марки нім. срібні 150·50 147·50

Акції.

Банк Польський 102·00. Цукор варш 30·50, Норблін 60·00, Островець 26·25. Тенденція вдержана.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 55·03. 3 поз. інв. 1 ем. 66·50, серія ненотована, 3 поз. інв. 2 ем. 65·20, серія ненотована, 4 прем. дол. 38·50, 4 проц. консолід. 55·75, 55·50, 55·25, 55·90, два ост. дрібні

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, 27. липня.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·80 зол.
молоко	15—16 сот.
яйця	3·00—3·10 зол.

Тенденція на масло вичікуюча, на молоко вдержана, на яйця зниж кова.

Ширіть наш часопис!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. 480.—
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. 250.—
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. 180.—
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. 70.—